

อนุสรณ์
งานพระราชทานเพลิงศพ
นายสังเวียน วงศ์สุวรรณ

294.308

๑๒๓๑๓

ณ เมรุวัดหัวลำโพง กรุงเทพมหานคร
วันเสาร์ ที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๙

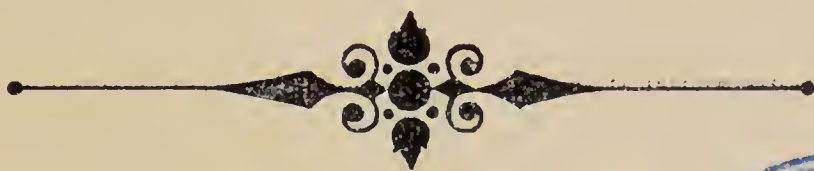
สะสมกำลังใจ (Strong Mindfulness)

---

๑. ไม่บ่นหรือร้องทุกข์
๒. ไม่บอกความลับของตนแก่ผู้อื่น และ
ไม่ต้องการทราบความลับของผู้อื่น
๓. ไม่สนใจว่าคนอื่นจะเห็นตนเป็นอย่างไร
๔. สามารถนำเหตุการณ์ทุกอย่างมาใช้เป็น
ประโยชน์ได้เสมอ

#8466

อนุสรณ์
งานพระราชทานเพลิงศพ
นายสังเวียน วงศ์สุวรรณ

ณ เมรุวัดหัวลำโพง กรุงเทพฯ
วันเสาร์ที่ ๒๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๗

เลขหมู่' 294.308

๑๒๓๑๕

เลขทะเบียน' 015425

คำขอบคุณ

นายสังเวียน วงศ์สุวรรณ ได้ถึงแก่กรรมด้วยโรคความดันโลหิตสูงใน ร.ร. เจริญอุดมศึกษา ในขณะที่เดินทางไปตรวจเวรเย็น หลังจากรับประทานเลี้ยงเมื่อวันพุธที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๑๘ เวลาประมาณ ๑๗.๐๐ น.

อาจารย์ ประเสริฐ ชื่นประเสริฐ ได้ขับรถนำอาจารย์ สังเวียน ส่งโรงพยาบาลตำรวจทันทีที่ทราบเหตุ แต่แพทย์ไม่สามารถให้การช่วยเหลืออะไรได้ทัน

ญาติ มิตร และลูกศิษย์ รุ่นต่าง ๆ ได้ให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่และดียิ่ง โดยไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อยมาโดยตลอด ทั้งพิธีอาบน้ำศพ พิธีสวดอภิธรรมและพิธีพระราชทานเพลิงศพ

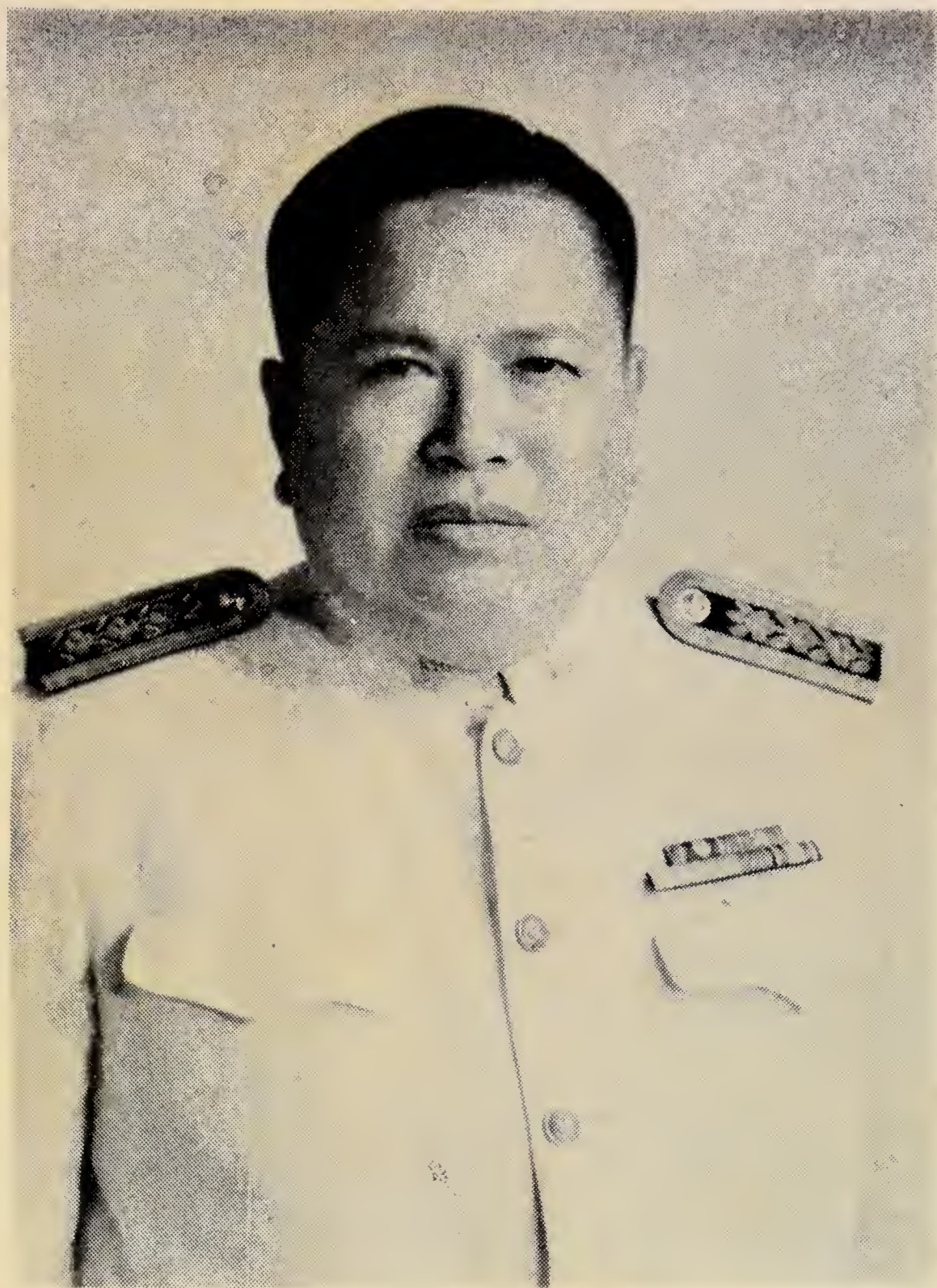
ข้าพเจ้าและครอบครัวของ นายสังเวียน วงศ์สุวรรณ ทุกคน ขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง และจะเก็บความรู้สึกอันทราบซึ้งต่อทุกท่านในครั้งนี ไว้ในความทรงจำตลอดไป

หากนายสังเวียน จะทราบด้วยญาณวิเศษใด ๆ ก็คง
 ปิติในน้ำใจไมตรีจิตของท่าน อย่างเปี่ยมล้นเช่นกัน

ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย และอำนาจกุศลจิต
 อันบริสุทธิ์ ของทุกท่านจงปกป้องคุ้มครอง และคลบ-
 ตาลให้ทุกท่านมีความสุข และเจริญรุ่งเรือง ด้วยประการ
 ๕ ทั่วปวงตลอดไปเทอญ

บุตร และครอบครัว

ช้าตะ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2463

มรณะ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2518

บรรดาลูกหลาน ในคนสวดพระอภิธรรม

ประวัติย่อ

กำเนิด

นายสังเวียน วงศ์สุวรรณ เกิดที่ตำบลแหลม
ฟ้าผ่า จังหวัดสมุทรปราการ เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๕ สิงหาคม
๒๔๖๓ เป็นบุตรคนที่ ๓ ในจำนวนพี่น้อง ๘ คน ของ
นาย^๕ก๊ก และนางบุญเรือน วงศ์สุวรรณ

การศึกษา

สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จาก
ร.ร. ประจำจังหวัดสมุทรปราการ พ.ศ. ๒๔๗๘

สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จาก
ร.ร. อำนวยศิลป์ พ.ศ. ๒๔๘๐

สำเร็จปริญญา วิศวกรรมศาสตร์บัณฑิต จาก
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๔๘๖

การรับราชการ

เข้าทำงานเป็นนายช่างตรี ที่โรงงานน้ำตาลไทย
อุดรดิตถ์ พ.ศ. ๒๔๘๗

เข้าทำงานโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๔๘๙

บรรจุเป็นข้าราชการชั้นตรี ๑ พ.ย. ๒๔๙๐

บรรจุเป็นข้าราชการชั้นโท ๒๓ ก.พ. ๒๔๙๖

บรรจุเป็นข้าราชการชั้นเอก ๑ ต.ค. ๒๕๐๒

งานเกี่ยวกับหนังสือ

ร่วมเรียบเรียงหนังสือ แบบเรียนวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของกระทรวงศึกษาธิการ

เรียบเรียง หนังสือแบบเรียนกลศาสตร์ และแม่เหล็กไฟฟ้าชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ของกรมวิชาการ ฯ

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

๕ ธันวาคม ๒๔๙๗ เบญจมาภรณ์ มงกุฎไทย

๕ ธันวาคม ๒๕๐๕ เบญจมาภรณ์ช้างเผือก

๕ ธันวาคม ๒๕๐๗ จัตุรถาภรณ์ มงกุฎไทย

๕ ธันวาคม ๒๕๑๑ ตริตราภรณ์ มงกุฎไทย

๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ ตริตราภรณ์ช้างเผือก

๕ ธันวาคม ๒๕๑๕ เหรียญจักรพรรดิมาลา

ไว้อาลัยคุณสังเวียน วงศ์สุวรรณ

ข้าพเจ้าได้รู้จักคุณสังเวียน มาเป็นเวลากว่า ๓๐ ปี
เมื่อคุณสังเวียนเข้ามารับราชการเป็นครู ที่โรงเรียนเตรียม
อุดมศึกษา

ในตอนแรก ข้าพเจ้าก็ไม่ได้มีเหตุผลอะไรที่จะชอบ
พอกับคุณสังเวียนเป็นพิเศษ เพราะทราบว่า คุณสังเวียนได้
เคยทำงานแห่งอื่นมาหลายแห่งแล้ว และอยู่ไม่นาน ไม่ติด
ลาออกร่ำไป ต่อเมื่อมาอยู่เป็นอาจารย์ที่โรงเรียน คงเป็น
ด้วยได้รับความชอบอ่อนจากคณะครู • ได้รับความเอาใจใส่
จากนักเรียนในการเรียนสอนอะไรก็ได้ผลดี และในขณะ
เดียวกัน ก็เป็นเหตุให้ความสามารถในการสอนของคุณ
สังเวียนเองดีขึ้นเป็นลำดับ คุณสังเวียนจึงอยู่กับโรงเรียน
มา ๓๐ กว่าปี ถ้าไม่ด่วนถึงแก่กรรมก็คงจะอยู่จนเกษียณ
อายุเป็นแน่

คุณสังเวียน เป็นครูที่ดีเป็นเพื่อนที่ดี เป็นพ่อที่ดี
พอแล้วที่ ควรแก่การยกย่อง

นายสนั่น สุ่มตร

คำไว้อาลัย

แด่

อาจารย์สังเวียน วงศ์สุวรรณ

อาจารย์สังเวียน วงศ์สุวรรณ ได้มาร่วมทำงานกับ
ดิฉันที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษากว่า ๒๐ ปีถึงแม้อาจารย์
จบปริญญาตรีวิศวกรรมศาสตร์ แต่ก็มีฝีมือในการสอนดี
มาก ตลอดจนการปกครองดูแลความเรียบร้อยของนักเรียน
ดิฉันเคยรำพึงรำพันอยู่เสมอว่าอาชีพครูนั้น คนส่วนมาก
มักจะมองข้ามไป โดยอาจเห็นว่าเป็นอาชีพที่ต่ำต้อยถ้าเขา
เรียนอาชีพอื่นไม่ได้แล้ว จึงจะมาเข้าเรียนเป็นครู แต่ก็
อาจจะมีไม่มากนักที่ตั้งใจเป็นครูเพราะรักอาชีพนี้โดยสุจริต
ใจและมีความภาคภูมิใจที่จะ“เจริญรอยตามบาทพระศาสดา
จะว่าเป็นเรอจ้างได้อย่างไร” อาจารย์สังเวียน เป็นผู้หนึ่ง
ในกลุ่มหลังนี้ที่เรียนมาทางอื่น แต่สมัครใจที่จะยึดอาชีพ
ครูแทนที่จะเป็นวิศวกร เพราะมุ่งมั่นที่จะ “อบรมบ่มนิสัย
ให้ศิษย์นั้น เพียงแต่วันละนาทียังดีถม ศิษย์จะดีมีชื่อหรือ
ล้มจม ก็เพราะการอบรมหนึ่งนาทียี่สิบ”

เวลากว่า ๒๐ ปีในโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาผ่านไปอย่างรวดเร็วมก แม่แต่ตัวดิฉันเองอยู่ในรั้วเตรียมอุดมอย่างเข้าปีที่ ๓๗ ก็รู้สึกว่ามันไม่นานเลย บรรดาศิษย์ของอาจารย์สังเวียน วงศ์สุวรรณ ต่างก็จบเป็นบัณฑิตในสาขาวิชาต่าง ๆ เป็นแพทย์ เภสัชกร วิศวกร ตำรวจ ทหาร นักเศรษฐศาสตร์ นักการปกครอง นักวิชาการต่าง ๆ นับว่าอาจารย์สังเวียน มีส่วนที่ได้วางรากฐานให้ศิษย์นั้น ๆ ได้ประสบความสำเร็จด้วยเพราะ

“อุพว่าป่าน	วิก
ศิษย์ว่าอาจารย์ตน	หยุดยั้ง
แต่ว่าเมื่อมีคน	ยึดเหนี่ยว
หัวจะเข้ดขุด	ต่อสู้ลมแรง”

อาจารย์สังเวียน ไม่เคยคิดว่าจะเปลี่ยนอาชีพครูไปเป็นอื่น แม้ในการที่จะต้องทรากตรำในการสอนนักเรียนจนถึงเข้าโรงพยาบาลบางครั้ง เพื่อน ๆ ก็ได้พยายามเตือนให้ระวังสุขภาพ โดยเฉพาะเรื่องความดันโลหิตสูง แต่อาจารย์ก็มีได้เคร่งครัดที่จะ ปฏิบัติตามคำสั่งของแพทย์มากนัก เป็นที่น่าเสียใจและเสียใจอย่างยิ่งที่อาจารย์ต้องเสีย

ชีวิตไปเพราะโรคที่กลัวย่นอยู่แล้วว่า อาจจะเกิดขึ้นแก่
อาจารย์ และก็ช่วยกันเตือนให้ระวังอยู่เสมอมานานแล้ว

อาจารย์สังเวียน เป็นเพื่อนกับคนได้ทุกชั้นทุกวัย มีความร่าเริงเป็นนิสัย พูดจาตรงไปตรงมา และจริงใจ มีความเอื้อเฟื้อ เมตตากรุณา ใจบุญ และชอบทำการกุศล
อยู่เสมอ เมื่อวันที่เสาร์ที่ ๓ มกราคม ๒๕๑๙ ซึ่งเป็น
วันเกิดครบรอบปีที่ ๓๘ ของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
ศิษย์เก่าของโรงเรียนท่านหนึ่ง คือ าวณฯ รัฐมนตรีว่า-
การกระทรวงศึกษาธิการ (ดร. นิพนธ์ ศศิธร) ได้กรุณา
ไปร่วมพิธีทำบุญประจำปีด้วย และถามถึงอาจารย์สังเวียน
วงศ์สุวรรณ พร้อมกับได้ชมเชยในความเข้มแข็งแบบครู
ของอาจารย์สังเวียน แต่อาจารย์สังเวียนก็ได้จากไปเสียแล้ว
โดยไม่มีโอกาสได้รับคำชมเชยอันมีเกียรตินี้ นี่แหละ

“นรชาติวางวาย   มลายสิ้นทั้งอนันตริย์
สถิตยั่วแต่ขั่วดี   ประดับไว้ในโลกา”

ในสมัยนี้ใครจะคิดว่า ครูเป็นปูชนียบุคคล หรือไม่
ก็ตาม แต่ผู้ที่ยศอาชีพครูโดยสุจริตใจก็มีปณิธานที่จะตั้ง

ใจสอนศิษย์ ให้ความรู้เป็นแนวทางอนาคตแก่ศิษย์ให้เจริญ
ก้าวหน้ายิ่งกว่าตัวของครูเองอยู่เสมอ คติพจน์ประจำ
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาที่ว่า “นิมิตต์ สาธุ รูปานํ กตญญู
กตเวทิตา” ความกตัญญูกตเวทิตาที่เป็นเครื่องหมายของคนดี
นั้นจะเป็นของทันสมัย สำหรับสภาพการณ์ขณะนี้หรือไม่ก็
ตาม แต่ชาวเตรียมอุดมศึกษาทั้งหลายก็ดม่น้อย และได้
แสดงออกตามเวลาและโอกาส การที่อาจารย์สั่งเวียน ถึง
แก่กรรมในบริเวณโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ขณะที่เดิน
ดูความเรียบร้อยของนักเรียนเวลาเลิกเรียนแล้ว นักเรียน
คนหนึ่งคำนับอาจารย์เพื่อลากลับบ้าน เป็นการแสดง
การวะของศิษย์ต่อครู อาจารย์ก็รับคำนับ แล้วก็พบบกับ
พนสนามเป็นการรับมรรยาทอันดีของศิษย์เป็นครั้งสุดท้าย

บรรดาศิษย์ที่เห็นเหตุการณ์ก็ช่วยประคับประคองแก้
ไขอย่างเต็มที่ พาไปโรงพยาบาลตำรวจซึ่งอยู่ใกล้ที่สุด แม้
จะทราบล่วงหน้าว่าไม่มีหวังแล้ว แต่ก็ขอให้ได้แสดง
กตัญญูกตเวทิตาต่ออาจารย์เถิด ถ้าอาจารย์สั่งเวียนจะทราบ
ได้โดยญาณวิถิตใด ๆ ก็คงจะภูมิใจว่ามีเสียงแรงที่อาจารย์มุ่ง
หวังตั้งใจจะเป็นครูตลอดชีพ

อาจารย์สังเวียน ถึงแก่กรรม เมื่อวันที่ ๑๕
 ตุลาคม ๒๕๑๘ ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ระหว่างครูกับศิษย์
 ท่ามกลางความอาลัยรัก เสียหาย และเสียใจอย่างสุดซึ้งของ
 ผู้ร่วมงานทุกระดับ ตั้งแต่อาจารย์ นักเรียน และเจ้าหน้าที่
 ของโรงเรียน แต่ผลงานการเป็นครูของอาจารย์สังเวียน
 ยังปรากฏอยู่ตลอดไป ถ้ายังมีโรงเรียนก็ต้องนึกถึงอาจารย์
 สังเวียนอยู่เสมอ ผลงานที่สร้างไว้ไม่ใช่เป็นการสร้างวัตถุ
 แต่เป็นการสร้างคนเพื่อชาติไทยให้เจริญ

“อันความดีนั้นไม่ตายถ่ายทอดให้ศิษย์

ครั้นชีวิตศิษย์มลายหายไปไหน

กลายเป็นแก่นกิจการงานทั่วไป

ประเทศไทยเฟื่องฟูเพราะครูเรา”

ขอกุศลบุญราศรีที่บรรดาญาติมิตร ได้บำเพ็ญเพื่อ
 เป็นอนุสรณ์แห่งความอาลัยรัก ถึงอาจารย์สังเวียน วงศ์-
 สุวรรณ และคุณงามความดีของอาจารย์ที่ได้นำเพ็ญมาจน

ตลอดอายุขัย จงเป็นเพื่อนบุญที่จะให้อาจารย์ ได้ประสบ
อิริยคุณมณูญผลในสัมปรายภาพทุกประการ

บุญเลื่อน เครือตราข

๒๔ ม.ก. ๒๕๑๙

กรมสามัญศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ

หมายเหตุ คำประพันธ์ทเกยวแก่ครู ดังกล่าวข้างต้น เป็นคำประพันธ์
ของ ฯพณฯ มล. ปิ่น มาลากุล ผู้ก่อตั้งโรงเรียนเตรียม
อุดมศึกษา และเป็นผู้อำนวยการคนแรกของโรงเรียนน

แต่ส่งเวียน เพื่อนรัก

“เอ๊ะ อ้าว จริงรี พุทโธ่ เมื่อวานยังไปกินข้าว
กลางวันกับพวกวิทยาศาสตร์นี่นา” นี่คือการถามจากผู้ที่ได้
รับทราบข่าวการจากไปของอาจารย์ส่งเวียน ในเช้าวันรุ่งขึ้น
เมื่อได้ถามได้ความแน่นอนแล้วว่า อาจารย์ส่งเวียนจากเรา
ไปเสียแล้วอย่างกะทันหัน ไม่มีวีแววร่องรอยมาก่อนเลย
อาจารย์ส่งเวียนไม่ได้ประมาทในเรื่องการรักษาสุขภาพ ไม่
ประมาทในการครองชีวิต อาจารย์ส่งเวียนเป็นคนรูปร่าง
สมบูรณ์อ้วนพี ฉะนั้นจึงตรวจร่างกายอยู่เสมอ จริงอยู่การ
งดอาหารจะช่วยรักษาสุขภาพและทรวดทรงได้มาก อาจารย์
ส่งเวียนก็ดูแลแต่ถึงดแต่หน่อย เพราะฉะนั้นพอน้ำหนักของ
ร่างกายลดลงมาก ๆ อาจารย์ก็รับประมาทตามใจเสียพักหนึ่ง
แล้วถึงดใหม่ เพราะฉะนั้นร่างกายซึ่งอาจารย์ส่งเวียนจึงดู
คงที่อยู่ตลอดเวลา จนกระทั่งคราวหนึ่งเมื่ออาจารย์สงวน
เล็กสกุลผู้อำนวยการคนก่อนถึงแก่กรรมไปใหม่ ๆ อาจารย์
ส่งเวียนเดินทางไปทางโรงงานมีคนเห็นว่า ผู้อำนวยการคน

ก่อนมาเดินตรวจบริเวณ พวกมันแตกกันไปหมด เพราะ
ท่านทั้งสองมีขนาดของร่างกายและท่าทางเดินคล้ายกันมาก

อาจารย์สังเวียนเป็นคนสนุกสนาน ไม่ถือโกรธใคร
และมักจะอภัยในความผิดของเพื่อนและศิษย์อยู่เสมอ จริง
อยู่เวลานักเรียนทำผิดระเบียบอาจารย์ก็ดุก็ว่า ทำทำซึ่งซึ่ง
แต่สักครู่ความโกรธซึ่งซึ่งนั้นก็หมดไป อาจารย์เข้าสอนนักเรียน
เรียนตามปกติ และพูดจากับนักเรียนเป็นกันเองอย่างที่เคย
กระทำตลอดชีวิตการเป็นครู

มีเรื่องควรบันทึกไว้สักหน่อยว่าในปี ๒๕๑๘ นี้
อาจารย์สังเวียนพิถีพิถันในการแต่งกายมากขึ้นมีเสื้อลายเล็ก ๆ
สีอ่อน ๆ สวมใส่ ผ้าผูกคอก็สวย ๆ หลายผืน ทำให้อาจารย์
หญิงชายหลายคนต้องกล่าวขวัญชมเชยอยู่เสมอ ๆ อาจารย์
ก็ตอบว่ามีอยู่นานแล้วไม่ได้ใช้เสียดายมันเก่าไปเปล่า ๆ

กับเพื่อนฝูง อาจารย์สังเวียนเป็นคนเสมอต้นเสมอ
ปลาย เพื่อนที่มีอาวุโสกว่าหรือผู้บังคับบัญชาอาจารย์สังเวียน
ก็ให้ความเคารพนับถือ เพื่อนรุ่นน้องก็พูดจาเล่นหัวตลกตลก
ตามควรแก่กรณีและบุคคลอาจารย์สังเวียนเป็นนักกินอาหาร

ชั้นต้นคนหนึ่ง ถ้าเวลาอาจารย์ชายมีเลี้ยงกันที่ห้อง ๒๕๒
 คราใด อาจารย์ส่งเวียนต้องส่งให้หาหมูหันมาด้วยเกือบทุก
 ครั้ง และต้องเป็นหมูหันจากฝีมือฉวน ไม่ใช่หมูหันจาก
 ภัตตาคารจีน เรื่องหัวปลา เรื่องยำต่าง ๆ กว๊วเตี้ยว ที่ไหน
 อร่อยอาจารย์ส่งเวียนจำได้มากไม่แพ้เรื่องวิชาการทางวิทยา
 ศาสตร์ที่สอนอยู่ และที่ใดมีเลี้ยงอาหารแล้ว ก็ต้องต่อรมมี
 หมายกรุกกันไปตามแบบ อาจารย์ส่งเวียนชอบและชำนาญ
 การเล่นหมากรุกพอสมควร และการต่อเกมที่ใช้สมองหลัง
 การกินเลี้ยงนั้น อาจารย์ส่งเวียนทำอยู่เป็นประจำจนกระทั่ง
 วันสุดท้ายของอายุ วันนั้นอาจารย์ไปกินเลี้ยงกับคณะ
 อาจารย์วิทยาศาสตร์ตอนกลางวัน และรับประทานเบียร์
 เพียงสองแก้วก็มา ทำงานจนกระทั่งเย็นก็ ไปนั่งพักผ่อนรมมี
 กับเพื่อนอาจารย์ชายที่ห้องพัก ๒๕๒ พอเย็นไม่ทันค่ำ ก็
 บอกว่าจะกลับบ้านและเห็นมีเด็กเล่นฟุตบอลกันอยู่ในสนาม
 ก็เลยเดินผ่านไปดูตามความเคยชิน เพราะเป็นผู้มีหน้าที่ดู
 ความเรียบร้อยในบริเวณโรงเรียนอยู่แล้ว ที่มุมสนามฟุตบอล

บอลของโรงเรียนนี้เอง ที่อาจารย์สังเวียนหน้ามดลมอง
 เด็กที่เล่นฟุตบอล เข้ามาช่วยประคอง และคนที่รู้จักก็วิ่ง ไป
 ตามบุตรชายอาจารย์ที่บ้านในซอย ๑๒ นั้นมาช่วยกันกับ
 อาจารย์ชายที่รู้เรื่องหลายคน พาไปโรงพยาบาล แต่ก็ไม่ทัน
 เพราะอาจารย์ได้จากไปเสียแล้ว เป็นการจากไปอย่างรวดเร็ว
 เร็วสงบสบาย ไม่มีห่วงเพราะอาจารย์สังเวียนได้จัดทำทุก
 สิ่งไว้อย่างเรียบร้อย เหลือแต่ความรักความอาลัยไว้ให้
 พวกเราได้ระลึกถึง

นิรันดร์ นวมารค

THE MEANING OF LIFE OF BUDDHA

Basically, Buddhism regards lives as houses of suffering and one of the most fearful of these is death which everybody has to meet sooner or later.

Death according to Buddhism, **is not the end of life**, it is just a passing from one stage to another stage of living. A dead person can be reborn into another form of life depending on his previous **act** or **Kam**. Death therefore does not mean the end of suffering. To reduce this suffering, a man has to do good and make merit. Results of good deeds and merit-making which have been accumulated more and more from the former lives will send him to be born happier and wealthier.

Finally, if he has accumulated enough merit and good deeds, **he will be in the world of no suffering at all**, that is, reaching the Nirvana (or Niphan). There is not birth and death after you have reached Niphan. You are permanently without pain and suffering and that's it.

Wanchai Wongsuwan

โอวาท

ของ

ท่าน พระธมมวิทกโก

วัดเทพศิรินทราวาส

๑

“PERSONAL MAGNET”

เรื่องที่มีคนเมตตากรุณา เห็นอกเห็นใจนั้น เป็น เพราะ คุณธรรมความดี ของ ตนเอง หลายประการด้วยกัน เป็นต้นว่ามี วัริยะ อุตสาหะ บากบั่น เข้มแข็ง แรงกล้า และ จิตใจเมตตากรุณา ไม่เย่อหยิ่งจองหอง เป็น เหตุให้ผู้ที่เราแวดล้อมอยู่เกิดความเมตตากรุณารักใคร่ เห็นอกเห็นใจ คิดที่จะช่วยเหลือ

คนซึ่งมี กิริยามารยาทอ่อนโยน สุภาพ นุ่มนวล ย่อมเป็นที่เสน่หารักใคร่ของคนที่ได้พบเห็นและพยายาม ที่จะช่วยเหลือ นี่เป็น Personal Magnet คือเสน่ห์ในตัวของตัวเอง เพราะฉะนั้น จงพยายามรักษาคุณสมบัติดังกล่าวนี้ไว้ จะเป็นเครื่องช่วยตัวเอง ให้บรรลุความสำเร็จสมประสงค์ทุกประการทุกกาลเวลา ทั้งปัจจุบันและอนาคต

๒ เมตตา

อย่ากลัว จงรักษาตัวให้บริสุทธิ์ ไม่มีอะไรทำอันตรายได้

จงจำไว้ว่า ถ้าปรารถนาความเมตตาและความเห็นอกเห็นใจจากผู้อื่น ก็ควรส่งกระแสใจที่ประกอบด้วยความเมตตาและความเห็นอกเห็นใจไปยังท่านเหล่านั้น แล้วจะได้รับความเมตตาและความเห็นอกเห็นใจจากท่านเหล่านั้นเช่นเดียวกัน นี่เป็นกฎของจิตตานุภาพ แล้วความสำเร็จทั้งหลายที่ปรารถนาก็จะบังเกิดแก่ตนสมประสงค์ทุกประการ เป็นแน่นอน ไม่ต้องสงสัยเลย

๓ สบายใจ

คำว่า “ไม่สบายใจ” อย่าใช้ และอย่าให้มีขึ้นในใจต่อไป “Let it go, and get it out !” ก่อนมันจะเกิด ต้อง Let it go ! ปล่อยให้มันผ่านไป อย่ารับเอาความไม่สบายใจไว้ ถ้าปล่อยไปมันแอบเข้ามาอยู่ในใจได้พอมีสติรู้สึกตัวว่าความไม่สบายใจเข้ามาแอบอยู่ในใจ ต้อง Get it out ! ขับมันออกไปทันที อย่าเลี้ยงเอาความไม่สบายใจไว้ในใจ มันจะเคยตัว ที่หลังจะเป็นคนอ่อนแออดทน

ทำอะไรผิดพลาดนิด ๆ หน่อย ๆ ก็ไม่สบายใจเคียดแค้น เพราะ
 ความไม่สบายใจนี้แหละเป็นศัตรู เป็นมาร ทำให้ใจไม่สบาย
 ประสาทสมองไม่ปกติ เป็นเหตุให้ร่างกายผิดปกติ พลอย
 ไม่สงบไม่สบายไปด้วย ทำให้สมองทึบไม่ปลอดโปร่ง เป็น
 habit ความเคยชินที่ไม่ดี เป็นอุปสรรคกีดกันขัดขวางสติ
 ปัญญาไม่ให้ปลอดโปร่งแจ่มใส ต้องฝึกหัดแก้ไขปรับปรุง
 จิตใจเสียใหม่ ทั้งก่อนที่จะทำอะไร หรือกำลังกระทำอยู่
 และเมื่อเวลากระทำเสร็จแล้ว ต้องหัดให้จิตใจเข้มข้น
 เรียง เกิดปีติปราโมทย์เป็นสุขสบายอยู่เสมอ เป็นเหตุให้เกิด
 กำลังกาย กำลังใจ Enjoy living มีชีวิตอยู่ด้วยความเบิก
 บาน สมองจึงจะเบิกบาน จะศึกษาเล่าเรียนก็เข้าใจง่าย
 เหมือนดอกไม้มันเบิกบานต้อนรับหยาดน้ำค้าง และ
 อากาศอันบริสุทธิ์ฉะนั้น

๔ สันติสุข

พระพุทธเจ้าสอนว่า “นตฺถิ สนฺติ ปริ สุขํ”

“สุขอันยิ่งกว่าความสงบไม่มี”

หมายความว่า ความสุขอันมี

เช่นความสุขในการถูละคร ดูหนัง

ในการเข้าสังคม Social

ในการมีคู่รักคู่ครอง

หรือ ในการมีลาภยศ

ได้รับความสุข สรรเสริญ และได้รับความสุขจากสิ่งเหล่านั้น
ก็สุขจริง

แต่ว่า สุขเหล่านั้นมีทุกข์ซ่อนอยู่ทุกอย่างต้องคอย
แก้ไขปรับปรุงกันอยู่เสมอ

ไม่เหมือนกับความสุขที่เกิดจากสันติความสงบ ซึ่ง
เป็นความสุขที่เยือกเย็นและไม่ซ่อนด้วยความทุกข์ และไม่
ต้องแก้ไขปรับปรุงตกแต่งมาก

เป็นความสุขที่ทำได้ง่าย ๆ

เกิดกับกายใจของเรานี้เอง

อยู่ในที่เงียบ ๆ คนเดียว ก็ทำได้

หรืออยู่ในสิ่งแวดล้อมสังคมก็ทำได้ ถ้าเรารู้จักแยก ใจ หา
สันติสุข กายนี้ก็เพียงสักแต่ว่าอยู่ในที่ระคนด้วยความยุ่ง
สิ่งแวดล้อมเหล่านั้นไม่ยุ่งมาถึง ใจ

แม้เวลาเจ็บหนัก มีทุกข์เวทนาปวดร้าวไปทั่วกาย
แต่เรารู้จักทำ ใจ ให้เป็นสันติสุขได้ ความเจ็บนั้นก็ไม่

สามารถจะทำให้ ใจ เตือนรื้อนตามไปด้วย

เมื่อ ใจ สงบแล้ว

กลับจะทำให้กายนั้นสงบ หายทุกขเวทนาได้ด้วย

และประสบสันติสุข ซึ่งไม่มีสุขอื่นยิ่งกว่าสันติสุข

นั้น พระพุทธเจ้าสอนให้ฝึกเป็น ๓ ทาง คือ

๑. สอนให้สงบกาย วาจา ด้วย ศีล ไม่ทำโทษ
ทุจริตอย่างหยาบที่เกิดทางกาย วาจา เป็นเหตุให้เกิดสันติ
สุขทางกาย วาจา เป็นประการต้น

๒. สอนให้ฝึกหัดให้เกิดสันติสุขทางใจด้วย สมาธิ
หัดใจไม่ให้คิดถึงเรื่องความกำหนัด

ความโกรธ

ความโลภ

ความหลง

ความกลัว

ความฟุ้งซ่านรำคาญ

ความลังเลใจ ทำให้ใจไม่เด็ดเดี่ยว ไม่เด็ดขาด

เมื่อละสิ่งเหล่านั้นได้ เป็นเหตุให้ใจสงบ เป็นสันติสุขทาง
จิตใจอีกประการหนึ่ง

๓. ทรงสอนให้ฝึกหัดให้เกิดสันติสุข ทางทวิวิ
 ความเห็นด้วย ปัญญา
 พิจารณาให้เห็นว่า

สรรพสิ่งทั้งหลายไม่แน่นอน เป็นอนิจจัง ไม่เที่ยง
 คงทนอยู่ไม่ได้ ต้องเสื่อมสิ้นแปรปรวน ดับไป เรียกว่าเป็น
 ทุกข์

ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชา อ่อนวอน ขอร้อง
 เร่งรัด ให้เป็นไปตามความประสงค์ท่านเรียกว่า อนัตตา

เมื่อเรารู้เห็นความเป็นจริงเช่นนั้น จะทำให้จิตใจ
 ของเราเข้มแข็ง มั่นคง เด็ดเดี่ยวไม่หวั่นไหวไปตามเหตุ
 การณ์ทั้งหลาย

เพราะรู้เห็นตามความเป็นจริงด้วย ปัญญา ว่าสิ่ง
 เหล่านั้นมันไม่แน่นอน

มันคงอยู่ไม่ได้ ต้องเปลี่ยนแปลง เสื่อมสิ้นดับไป

ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาฝ่าฝืนของเรา

อย่าไปเร่งรัดให้เสียกำลังใจ

คงรักษาใจให้เป็นอิสระมันคงอยู่เสมอ

ไม่หวั่นไหวไปตามเหตุการณ์เหล่านั้น

เป็นเหตุให้ใจตั้งอยู่ในสันติสุข

เป็นอิสระ เกิดอำนาจทางจิต Mind Power ที่จะ
ใช้ทำกิจกรรมเยี่ยงอันเป็นหน้าที่ของตนได้สำเร็จสมประสงค์

“นตฺถิ สนฺติ ปรํ สุขํ
สุขอื่นยิ่งกว่าความสงบไม่มี”

It needs a Peaceful Mind to support a
Peaceful Body, and it needs a Peaceful Body to
support a Peaceful Mind, and it needs Both Peaceful
Body and Mind to attain all success that which you
wish

๕ ทำอะไรไม่ผิดเลย ก็คือไม่ทำอะไรเลย

“DO NO WRONG IS DO
NOTHING”

จงระลึกถึงคติพจน์ ว่า “Do no wrong is do
nothing!” “ทำอะไรไม่ผิดเลย ก็คือ ไม่ทำอะไรเลย!”

ความผิดนั้นแหละ เป็นครูอย่างดี ควรจะรู้สึกบุญ
คุณของตัวเองที่ทำ อะไรผิด พลาดและควรสบายใจที่ได้พบ

กับอาจารย์ผู้วิเศษคือความผิด จะได้ตรงกับคำว่า “เจ็บแล้ว
ต้องจำ!” ตัวทำเอง ผิดเอง นั่นแหละ เป็นอาจารย์ผู้วิเศษ
เป็น Good example ตัวอย่างที่ดี เพื่อจะได้จดจำไว้สังวร
ระวังไม่ให้ผิดต่อไป แล้วตั้งต้นใหม่ด้วยความไม่เลินเล่อ
เปลอประมาท อดีตที่ผิดไปแล้วก็ผ่านพ้นล่วงเลยไปแล้ว
แต่อาจารย์ผู้วิเศษยังคงอยู่ คอยกระชับเตือนใจอยู่เสมอทุก
ขณะ ว่า “ระวัง! อย่าประมาทนะ! อย่าให้ผิดพลาด
เช่นนี้อีกนะ!”

ผิดหนึ่งพึงจดไว้   ในสมอง
เร่งระวังผิดสอง   ภายนอก
สามผิดเร่งคิดตรอง   จงหนัก เพื่อนเอย
ถึงสอกลทหา   หกข้อภัยไหน!

จงสังเกตพิจารณาดูให้เกิด จะเห็นได้ว่า นักค้น
คว้าวิทยาศาสตร์ทางโลกก็ดี และท่านผู้วิเศษที่เป็นศาสตา-
จารย์ในทางธรรมทั้งหลายก็ดี ล้วนแต่ผ่านพ้นอุปสรรค
ความผิดพลาดนับครั้งไม่ถ้วนมาแล้วด้วยกันทุกท่าน

๖ สติสัมปชัญญะ

(ความระลึกได้ และความรู้ตัว)

ที่จะทำอะไรไม่ผิดนั้น ข้อสำคัญอยู่ที่สติถ้ามีสติคุ้มครองกายวาจาใจอยู่ทุกขณะ จะทำอะไรไม่ผิดพลาดเลย ที่ผิดพลาดเพราะขาดสติ คือ เผลอ เหม่อ เลินเล่อ ประมาท ระวัง หลงลืมจึงผิดพลาด จนนึกถึงคติพจน์ว่า “กมุสตีตัง โลโปง อาจแกลวักกลางสนาม”

ธรรมดาชีวิตทุกชีวิต ทั้งมนุษย์และสัตว์ตลอดทั้งพืชพันธุ์พฤกษาชาติ เป็นอยู่ได้ด้วยการต่อสู้ตรงกับคำว่า “Life is fighting” “ชีวิตคือการต่อสู้” เมื่อต่อสู้ไม่ไหว ขณะใดก็ต้องถึงที่สุดแห่งชีวิต คือ death ความตาย เพราะฉะนั้นยังมีสตอยุ่ตราบไต่ ถึงตายก็ตายแต่กาย เช่นกับชีวิตของพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ท่านมีสติโอบอุ้มอยู่ทุกขณะจิต ท่านจึงทำอะไรไม่ผิดและถึงซึ่งอมตธรรม คือธรรมที่ไม่ตาย ตรงกับคำว่า immortal จึงเรียกว่า ปรีนิพพาน คือ นามรูปสังขารร่างกายที่เรียกว่าเบญจขันธ์ ขันธ์ ๕ คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณแตกดับไปเท่านั้น

เพราะฉะนั้น ควรฝึกฝนสติ (ความระลึก^๕รู้ก่อนทำ
ก่อนพูด ก่อนคิด) สัมปชัญญะ (รู้ตัวอยู่ทุกขณะที่กำลังทำ
อยู่ พุดอยู่ คิดอยู่) เมื่อทำเสร็จแล้ว ก็มีสติตรวจตรา
พิจารณาว่าบกพร่องอย่างไร หรือเรียบร้อยบริบูรณ์ดี ถ้า
บกพร่องก็รีบแก้ไขเพื่อให้สมบูรณ์ต่อไป ถ้าเรียบร้อยดีอยู่
แล้ว ก็พยายามให้เรียบร้อยดียิ่ง ๆ ขึ้นไปจนถึงที่สุด

๗ อานุภาพของไตรสิกขา

คือ

ศีล สมာธิ ปัญญา

ด้วยอานุภาพของไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา
นี้แล จึงชนะข้าศึก คือ กิเลส อย่างหยาบ อย่างกลาง และ
อย่างละเอียดได้ !

๑. ชนะความหยาบคาย ซึ่งเป็นกิเลสอย่างหยาบ
ที่ล่วงทางกายวาจาได้ ด้วยศีล !

ชนะความยินดียินร้าย หลงรัก หลงชัง ซึ่งเป็น
กิเลสอย่างกลางที่เกิดในใจได้ ด้วยสมาธิ !

ชนะความเข้าใจ รับผิดชอบ เห็นผิด จากความเป็นจริง
ของสังขารซึ่งเป็นกิเลสอย่างละเอียดได้ ด้วยปัญญา !

๒. ผู้เฒ่าศึกษาและปฏิบัติตามไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา โดยพร้อมมูล บริบูรณ์ สมบูรณ์แล้ว ผู้นั้นจึงเป็นผู้พ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้ เป็นแน่นอน ไม่ต้องสงสัยเลย !

เพราะฉะนั้น จึงควรสนใจ เอาใจใส่ ตั้งใจศึกษา และปฏิบัติตามไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา นี้ ทุกเมื่อ เทอญ

๘ ดอกมะลิ

ดอกมะลิ เป็นดอกไม้ที่ถูกรับรองแล้วว่า เป็นดอกไม้ที่หอมเย็นชื่นใจที่สุดและขาวบริสุทธิ์ที่สุดในบรรดาดอกไม้มงคลทั้งหลาย

ชีวิตของมนุษย์ที่เป็นอยู่ก็เช่นเดียวกับการเล่นละคร ขอให้เป็นตัวเอกที่มีชื่อเสียงที่สุดเช่นเดียวหรือลักษณะเดียวกับดอกมะลิ อย่าเป็นตัวผู้ร้ายที่เลวที่สุด และให้เห็นว่า ดอกมะลินี้จะบานเต็มที่เพียง ๒-๓ วัน ก็จะเหี่ยวเฉาไป

ฉะนั้น ขอให้ทำตัวให้ดีที่สุด เมื่อยังมีชีวิตอยู่ให้
หอมที่สุดเหมือนดอกมะลิที่เริ่มแย้มบานฉะนั้น

“จงเลือกทำแต่กรรมที่ดี ๆ”

๑ “ทำดี ดีกว่าขอพร”

“จงเลือกทำแต่กรรมที่ดี ๆ นะ!”

เตือนให้เตรียมตัวไว้ดำเนินชีวิตต่อไปเป็นคำแทน
คำอวยพรอย่างสูงสุดประกอบด้วยเหตุผล เมื่อทำกรรมดี
แล้ว ไม่ให้พรก็ต้องดี เมื่อทำชั่วแล้วจะมาเสกสรรปั้นแต่ง
อวยพรอย่างไรก็คิดไม่ได้ ทำชั่วเหมือนโยนหินลงน้ำหินจะ
ต้องจมทันทีไม่มีผู้วิเศษใด ๆ จะมาเสกเป่าอวยพรอ่อนวอน
ขอร้องให้หินลอยขึ้นมาได้ ทำกรรมชั่วจะต้องล่มจมบั้นปี
เสียราศีเกียรติคุณชื่อเสียง เหมือนก้อนหินหนักจมลงไปอยู่
กับโคลนใต้น้ำ ทำดีเหมือนน้ำมันเบา เมื่อเทลงน้ำ ย่อม
ลอยเป็นประกายมันปลาบอยู่เหนือหน้า

ทำกรรมดียอมมีสง่าราศี มีเกียรติคุณชื่อเสียง มี
 แท่นเคารพนับถ้อยยกย่องบูชาเฟื่องฟูพลอยน้ำ เหมือนน้ำ
 มันล่อย ถึงจะมีศัตรูหมุ่ร้ายจงใจเกลียดชังมุ่งร้าย อิจฉาริษยา
 แข่งด่าให้จมก็ไม่สามารถจะเป็นไปได้กลับจะแพะเป็นภัยแก่
 ตัวเอง ขอให้จงตั้งใจกล้าหาญพยายามทำแต่กรรมดี ๆ โดย
 ไม่มีความเกรงกลัวห่วงไหวต่ออุปสรรคใด ๆ ทั้งสิ้น ผู้ที่มี
 ความเลื่อมใสในคุณพระรัตนตรัยผู้ที่มีความสุขแลผู้ที่มีความ
 เจริญ ประสงค์ใดสำเร็จสมประสงค์ ก็คือผู้ที่ประกอบกรรม
 ทำแต่ความดีอย่างเดียวนั่นเอง

กฎธรรมดาของมนุษย์ภาพ

เครื่องบำรุงกายให้ผาสุก   อาหาร   อากาศ
แสงสว่าง   น้ำ   ความสะอาด   การนุ่งห่ม   การใช้กำลัง
ความพัก

อุบายสำหรับประพฤติกั

๑. ความพำนัถั

มาตรา ๑   จงมีความเชื่อถึในตัวของตัวเอง   รับผิดชอบตัวเองอย่างมุงต่อความอุปถัมภ์ค้ำจุนของท่านผู้อื่น   จงมีศรัทธาของตัวเอง   ไว้วางใจสงครามของตัวเอง   ด้วยกำลังของตัวเอง   คืออุทิศสหะศึษาให้เป็นคนมีสติปัญญาความคิถ   ประกอบกิจธุระของตนตามลำพัง

มาตรา ๒   ถากการนั้นยังต้องฟังผู้อื่น   ก็จงออกกำลังกายกำลังความคิถ   กำลังทรัพย์อย่างใดอย่างหนึ่ง   ให้เขาได้รับผลคุ้มกัน   หรือเต็มสามารถของตน   ที่จะพึงทำให้ได้   อย่าคิถฟังเขาเปล่าเช่นนั้น   ก็ยังนับว่าเลียงชีพของตัวเองด้วยกำลังของตัวเอง

มาตรา ๓ ถ้ายังไม่สามารถด้วยประการนั้น จำจะต้องพึง
เขาเปล่าจะคิดตอบแทนอุปการะเขาเมื่อภายหลัง ตามสถาน
ที่ควร

ผู้ละเมิด กฎ ๓ มาตรานี้ แต่อย่างใด อย่างหนึ่ง
จะต้องรับโทษ ๓ สถาน คือ

ตั้งตัวไม่ได้

ไม่ได้รับความเจริญตลอดชีวิต

เป็นคนอกตัญญู อย่างใดอย่างหนึ่งโดยควรแก่

โทษานุโทษใครเป็นผู้ตั้งกฏไว้ เมื่อมีผู้ละเมิดใครจะ
เป็นผู้ลงโทษ ธรรมดาเป็นผู้ตั้งกฏไว้ ธรรมดา
จะเป็นผู้ลงโทษแก่ผู้ละเมิด ผู้ละเมิดกฏธรรมดาตั้งไว้ จะ
ขอกรุณางดโทษ หรือแบ่งให้เบาลง หรือจะหลบหนีให้
พ้นจากผู้ละเมิดกฏที่มนุษย์ตั้งตั้งนั้นเป็นอันไม่ได้

๒. ความประพฤติยังยืนไม่อดจาง

มาตรา ๔ จงประพฤติยังยืน คือมีความพอใจแน่นอนใน
กิจที่ตัวเองประกอบ อย่าจิตจางเสียเร็ว อดทนเพียรประกอบ
ไปโดยลำดับ

มาตรา ๕ จงรีบกระตือรือร้นประกอบกิจนั้น ให้ทันกาล
ทันสมย์ อย่าให้ล่วงกาลไปได้

มาตรา ๖ จงประพฤติแม่นยำอยู่ในกิจที่ประกอบ ระวาง
อย่าให้คลาดเคลื่อนไปได้ คือจะประพฤติอะไรก็ให้ไตร่ตรอง

ผู้ละเมิดกฎ ๓ มาตรานี้ แต่อย่างใดอย่างหนึ่ง จะ
ต้องรับโทษ ๒ สถาน คือทำอะไรไม่สำเร็จ และไม่เป็น
ที่เชื่อถือของผู้อื่น

ทั้ง ๒ อย่างหรือแต่อย่างใด อย่างหนึ่ง โดยควร
แก้โทษานุโทษ กฎนี้ธรรมดาส่งไว้เหมือนกัน

๓. ความมุ่งลงเป็นหนึ่ง

มาตรา ๗ เมื่อประกอบกิจอะไร จงมีความพอใจลงเป็น
หนึ่งถึงกับจะกล่าวได้ว่า เห็นกิจอื่นทั้งหมดเหมือนหา
ประโยชน์มิได้ไปชั่วคราวหนึ่ง

มาตรา ๘ จงทุ่มเทอุตสาหะทั้งหมดลงในกิจนั้นอย่างเดียว
ดำเนินตรงไปเฉพาะกิจนั้น ไม่เหลียวซ้ายแลขวา กล่าวคือ
ตั้งหน้าประกอบกิจนั้น ไม่หันเหไปในกิจอื่น ๆ มุ่งแต่จะ
ให้สำเร็จจงได้

ผู้ละเมิดกฎ ๒ มาตรานี้ แต่อย่างใดอย่างหนึ่ง จะต้องรับโทษคือ ประkobการไม่มีอันไพบุลย์ กฎนี้ธรรมดาคงไว้เหมือนกัน

๔. ความสำเร็จและความพลาด

มาตรา ๕ จงตงตนเหมือนคนผู้อยากจะเบียดเข้าไปในประตูอันมีหมุกนอแน่นอน ต่างคนต่างอยากจะเบียดเข้าไป เขาพึงย่นพินให้แน่นและแหวกเข้าไปเต็มแรง อย่าย่นนึ่งเสียเพราะทำเช่นนั้นเป็นการให้สนท่หวัง

มาตรา ๑๐ เขาพึงตงอุตสาหะเพื่อประkobการงานอย่างยวดยั้งให้สุดสามารถที่จะทำได้ จงเป็นคนไหวพริบอดทน ทำงานแข็ง ระวังอย่าให้ลวงคราว จะเป็นคนช่อตรง อย่าเข้มงวด และตงใจเพื่อให้ดีที่สุด ผู้ประkobด้วยองค์คุณเช่นนั้น แม้พลาดไปไม่ถึงที่สุด แห่งความปรารถนา เขาจะทำการกิริยาด้วยรู้สึกภูมิใจว่าได้ทำดีที่สุดนี้แลอย่างต่ำก็เป็นความสำเร็จอันแท่ที่สุด ซึ่งคนจะพึงปรารถนาได้

๕. ความสำเร็จแท้และความสำเร็จเทียม

มาตรา ๑๑ เมื่อพบสิ่งใดว่าเป็นหน้าที่ของตนแล้ว พึงมุ่ง
หมายทำสิ่งนั้นให้ดีที่สุด โดยเต็มปัญญาอุตสาหะ

มาตรา ๑๒ จะเป็นผู้รับผิดชอบหรือร้น หมั่นเอาใจใส่เพื่อ
การนั้นสำเร็จโดยชอบ ถ้าจะประกอบให้สำเร็จไม่ได้โดย
แท้แล้ว ก็พึงทำให้ดีที่สุด ตามการซึ่งจะพึงทำได้ ร้อง
เป็นลำดับลงมา

ผู้ล่วงกฎ ๒ มาตรานี้ จะต้องมิโทษคือ หาข้อเสีย
มิได้ กฎนี้ธรรมดาดังไวเหมือนกัน

๖. ความละเอียดลออ

คือความเอาใจใส่ในของเล็กน้อย

มาตรา ๑๓ จงจำคำสุภาษิตว่า “ข้าเป็นการนานเป็นคุณ”
เอามาใช้ในลักษณะนี้ให้ถูกต้อง จะประกอบทำอะไรอย่า
ให้มันง่าย โดยเห็นแก่แล้วเร็ว จงเอาใจใส่ในการนั้นให้
รอบคอบ การนั้นจึงจะสำเร็จด้วยดีไม่ต้องกลัวแต่การซ้ำ
เพราะว่าเมื่อความซ้ำของมันอยู่แล้ว ก็คงทำได้เร็วขึ้นโดย
ลำดับอยู่เอง

มาตรา ๑๔ จงจำคำสัญญาชีวิตว่า “สืบเบี้ยไกลมือ ยี่สิบเบี้ย
ไกลมือ มาใช้ในลักษณะนี้ให้ถูกต้อง จงเป็นคนละเอียด
ลออ อุตสาหะเก็บเล็กผสมน้อย ระวังตนอย่าให้ต้องตาม
สัญญาชีวิตซึ่งตียืนยันว่า “โลกมากลางหาย” หรือว่า “หมาย
น้ำตดกระบอก”

ผู้ล่วงกฎ ๒ มาตรานี้ จะต้องโทษคือ ทำอะไรไม่
ดีได้ แลไม่ได้ประสบผลอันไพบุลย์ กฎนี้ธรรมดางไว
เหมือนกัน

อุดมมงคลธรรมประทีป

ประนมกรก่อนกล่าวธรรมมงคลยิ่ง
เป็นขวัญมิ่งมวลเทพปราชญ์ราษฎร์ทั่วหล้า
ผิวดิตพลาดพลั้งไปใครขอขมา
เชิญปราชญ์พาหาคำควรถ้วนอบรม
แม้มิการต่อเติมเสริมแต่งบ้าง
ตามแบบอย่างสำนวนกลอนสุนทรสม
ยิดเป็นหลักปักไว้ในคำคม
องค์บรมสัมมาพุทธานุชาจารย์

๑. ไม่เสกคนพาล

การไม่คบคนพาลสันดานหยาบ
จะพ้นบาปพ้นอบายหลายสถาน
จะพ้นทุกข์พบสุขทุกประการ
เว้นคบพาลพาให้ไร้ราศี

๒. เสพบัณฑิต

การคบหาบัณฑิตยิ่งผลิตผล
ตามยุคลพฺพทฐปาทมุนีศรี
จักประสบพบแต่สิ่งที่ดีดี
เพราะเป็นที่ก่อให้เกิดเกิดปัญญา

๓. บขำผู้ควรบูชา

บูชาท่านผู้เป็นปราชญ์
ย่อมตงมั่นด้วยคุณบุญรักษา
เป็นธรรมะปฏิบัติที่ดีนา
การบูชาเป็นมงคลผลมากมี

๔. อยู่ในประเทศอันสมควร

การอยู่ในประเทศเขตเหมาะสม
แดนอุดมปวงปราชญ์ราชเศรษฐี
ทรงปัญญาทรงธรรมล้ำอารี
แม่น้ำดีแพทยการุญอยู่นอกครัน

๕. มีบุญได้ทำไว้ในกาลก่อน

มีบุญได้ทำไว้ในกาลก่อน

อุดมพรก่อเกิดเลิศสุขสันต์

ประสบสิ่งมิ่งมงคลผลอนันต์

ศรัทธามั่นจิตสดใสร่าเริงวล

๖. ตงตนไว้ชอบ

การวางตนไว้ในทางที่ชอบ

มุ่งประกอบกรรมดีมีกุศล

ปฏิบัติขจัดกิเลสเหตุมีตมน

ประเสริฐล้วนพ้นอุปสรรคมรรคครรไล

๗. ความเบญพหุส๑ต

มข

ผู้ใดได้สดับตรับฟังมาก ๒

มีวิบากเป็นกุศลพ้นสงสัย

พหุ๑สุ๑ตร๑ฐ๑รรม๑เลิศอำไพ

หมั่นฟังไว้ดีแน่อนก่อนวางวาย

๘. ศิลปะ

มีศิลปะจะช่วยอำนวยความสะดวก
 ไม่ยากจนเหมือนมีทรัพย์นับมากหลาย
 จะพ้นความเหนื่อยยากลำบากกาย
 งานสบายศิลปะช่วยอวยทวี

๙. วินยอนศกษาค์แล้ว

การศึกษาวินยตมศิลป์ไว้
 ปฏิบัติไปตามด้วยสวสยสมศรี
 จะพ้นบาปพ้นทุกข์สุขมากมี
 วินยตมกลั่นอวลหอมทวนลม

๑๐. วาจาสุภาษิต

วาจาดีที่ไพเราะเสนาะจิต
 สุภาษิตสรรค์สร้างทางเหมาะสม
 วาจาดีศรีแก่ตนชนนิยม
 บัณฑิตชมเชยอภูกุศลนา

๑๑. บำรุงมารดาบิดา

บุตรบำรุงมุ่งเลี้ยงมาตาปิตุ
มีเอกอุกุศลกรรมล้ำเลิศหนา
ปฏิบัติอุปัฏฐากเฒ่าชรา
กตัญญูตาสมเป็นบุตรสุดซื่อ

๑๒. สงเคราะห์บุตร

สงเคราะห์บุตรสุดดีให้มีสุข
นอนนึ่งลูกคิมถ่ายไม่หน่ายหนี
หมั่นอบรมบ่มนิสัยให้เรียนดี
เติบโตใหญ่มีปัญญาพาสำราญ

๑๓. สงเคราะห์ภรรยา

สงเคราะห์ภรรยาปรานีไมตรีจิต
เป็นมิ่งมิตรนำสุขทุกสถาน
ดำรงอยู่คู่บารมีศรีวงศ์วาน
ตลอดกาลนิรทุกข์สุขใจกาย

๑๔. การทำงานทั้งหลายไม่คงค้าง

การเป็นผู้ทำงานไม่คงค้าง
 ทำลายล้างห่างสิ้นข้อเสียหาย
 เหนื่อยไปก่อนตอนภายหลังจึงสบาย
 นับว่าได้บรรลุคุณูปการ

๑๕. การให้ทาน

บำเพ็ญทานเหมือนหวานพีชย่อมมีผล
 อุดมมงคลให้ไกลสงสาร
 ไม่อดอยากปากแห้งตลอดกาล
 บริจาคทานอริยทรัพย์นับมากมี

๑๖. ความประพฤติกุศลธรรม

การมีธรรมานุธรรมปฏิบัติ
 จะขจัดกิเลสได้คลายหมองศรี
 กิเลสหายคลายทุกข์สุขทวี
 เมื่อทำดีย่อมได้ดีศรีสุชนา

๑๗. สงเคราะห์วงศ์ญาติ

การสงเคราะห์วงศ์ญาติ

มิควรขาดควรทำทุกคนหนา

ญาติทั้งหลายคล้ายแหล่งแห่งบุญญา

ทุกถ้วนหน้าผาสุกทุกซ่มลาย

๑๘. งานการที่ไม่มีโทษ

งานการที่ไม่มีโทษเป็นผล

เหมือนกับตนพ้นทุกข์โทษสลาย

เหตุกับผลตรงกันไม่กลับกลาย

หวังสบายคลายฉงนสนเท่ห์ที่

๑๙. งดเว้นจากบาป

การละเว้นจากบาปอกุศล

ย่อมนำตนสู่คุณบุญราศรี

ไม่มีบาปมีแต่บุญคุณความดี

ทั้งชาตินี้ชาติหน้าพายังยง

๒๐. สรรวมจากการคมนาเมา

^๐สารวมจากเสพสรายาเมานน^๕

ไม่ตายพลันบนเรือนโลกโกรธหลง

ไม่ประมาทมีสตอันมั่นคง

มุง^๑ธำ^๐รง^๗ต^{๗๐}น^๘ด^{๘๐}ศ^๘ร^{๘๐}ร^๘า^{๘๐}เพ^๘ญ^{๘๐}

๒๑. ไม่ประมาทในธรรมทั้งหลาย

ไม่ประมาทจนล้าในธรรมเลิศ

จกชเชตเทตสทมทกขเขญ

เกิดปัญญาพาพระองค์ไปรู้ล้าเค็ญ

อยากอยู่เย็น^๑แว่น^๒ประมาทคลาดความตาย

๒๒. ความเคารพ

การะวะพระไตรรัตน์จรัสแสง

กศลแรงเลิศล้ำาเนติฉาย

นอ๑มเค๑ารพน๑บผ๑ใหญ๑ถ๑มจ๑กาย

บุญมากมายเหลือ^๓ล้น^๒พัน^๒พรรณนา

๒๓. ไม่องหอง

ไม่องหองพองขนจนสามหา
ไม่กำร้าวผู้ใหญ่ให้เศราหนา
สงบเสงี่ยมเจียมตัวทั่วกายา
มีวาจาเพริศพรึงยิ่งบวร

๒๔. สันโดษ

สันโดษยินดีที่ได้โดยทางชอบ
ตามระบอบพุทธธรรมคำสั่งสอน
กอบรสัมมาอาชีพรีบอาหาร
เพียรแน่วนอนสันโดษด้วยช่วยสบาย

๒๕. กตัญญู

กตัญญูร้คุณท่านแล้วทำตอบ
มีบุญชอบค่ามากพันล้นเหลือหลาย
เป็นสมบัติของผู้ดีศรีมากมาย
ประดับกายประดับใจให้โสภา

๒๖. พงศรรมตามกาล

สัถย์บัตร์บธรรมตามกาลอันเหมาะะสม
 บัณฑิตนิยมยกย่องว่าดีหนา
 ไม่ควรให้โอกาสคลาดแคล้วคลา
 กาลเวลาตามล้าสัถย์ทุกชีวี

๒๗. ความอดทน

ขันติเป็นคบะของผองปราชญ์
 คนฉลาดควรหาไว้ใส่เกศ
 ขันติธรรมนำมาบารมี
 อดทนดีผาสุกทุกข์เล็กกลา

๒๘. ความเป็นผู้ว่าง่าย

ความเป็นผู้ว่าง่ายคลายมานะ
 มีสัจจะเชื่อฟังหวังศีกษา
 ศิลปะวัฒนธรรมหมั่นนำพา
 เกิดปัญญาบารมีศรีสุขครอง

๒๙. การพบเห็นสมณะ

การพบพระสมณะเขตบุญบ่อย
 พระจะคอยปลดเปลื้องเครื่องเศร้าหมอง
 กิเลสพันห้าพันหาร้อยแปดนอง
 เป็นเครื่องตองจิตใจให้บางเบา

๓๐. สันทนาธรรมตามกาล

สันทนาธรรมตามกาลนั้นล้ำเลิศ
 แสนประเสริฐพาหายคลายโง่เขลา
 คนจะดีด้วยมีธรรมมาขัดเกลา
 ดวงจิตเข้ากระแสนธรรมนำเปรมปรีดิ์

๓๑. การบำเพ็ญตบะ

ตบะความเพียรเพ่งเร้งเผ่ากิเลส
 เป็นมูลเหตุก่อทุกข์สุขหน่ายหนี
 กิเลสร้อนถอนทุกข์สุขมากมี
 เนกขัมมศีลสุขเข้ามาครอง

๓๒. การประพฤติพรหมจรรย์

การประพฤติพรหมจรรย์นั้นประเสริฐ
เป็นบ่อเกิดปรหมัตถ์สัจจะสนอง
สภาวะธรรมทั้งมวลควรไตร่ตรอง
ไม่ติดข้องสมมุติหลอทุกข์หนา

๓๓. การเห็นอริยสัจ

อริยสัจความจริงยิ่งล้ำเลิศ
เป็นแดนเกิดสันติสุขสันทุกข์หนา
อริยสัจตรัสรู้โดยพระสัมมา
มีทุกขาสมุทัยนิโรธมรรคหลักชัย

๓๔. การทำพระนิพพานให้แจ้ง

ทำพระนิพพานให้แจ้งแสดงชัด
ผลปฏิบัติวิปัสสนาพาผ่องใส
หมดกิเลสเหตุลวงล่อก่อทุกข์ภัย
ประจักษ์ในพระไตรลักษณ์สู่นิพพาน

๓๕. จิตถูกโลกธรรมผูกต้องไม่หวั่นไหว

จิตถูกโลกธรรมครอบงำไม่หวั่นไหว

รู้ชัดในปัจจัยของสังขาร

ชอบมิชอบเลิกละแล้วแคล้วบ่วงมาร

กมลสันดานบริสุทธิ์หลุดจากภัย

๓๖. เป็นจิตไม่ยินร้าย

จิตที่ไม่ยินร้ายฝ่ายมิชอบ

อันประกอบบอญฐารมณ์ไม่สงสัย

เสื่อมลาภยศนินทาทุกข์หมดทุกข์ใจ

ตั้งอยู่ในวิมุตติหลุดจาบัล

๓๗. เป็นจิตไม่ยินดี

จิตไม่ยินดีติดใจฝ่ายที่ชอบ

อันประกอบอญฐารมณ์มาเสกสรร

ลาภยศสรรเสริญสุขใกล้ไม่ผูกพัน

รู้เท่าทันโลกธรรมนำสันติมา

๓๘. เป็นจิตเกษม

จิตเกษมหลุดพ้นภัยในสงสาร
 ชนะมารหมกกิเลสเหตุทุกข์
 อนิจจังทุกขังอนัตตา
 ไตรลักษณ์พาวิสุทธิวิมุตติครัน

จบอุทมมงคลธรรมล้ำเลิศค่า
 ปวงเทวและมนุษย์สุขสุขสันต์
 พุทธองค์ทรงตรัสแล้วแม่นานวัน
 คุณยังมั่นคงยั่งยืนบุญญา

ฉะนั้นใคร่ใคร่เชิญชวนทุกทุกท่าน
 มนสิการกำหนดจิตคิดเสาะหา
 ธรรมวิสุทธิพุทธศาสนา
 ตรัสรู้พาลันพ้นมงคลเอย ฯ

ทำวัตรเช้า

(เมื่อหัวหน้าจตุรปูเทียน พระภิกษุสามเณรทุกรูป
คุกเข้าประนมมือพร้อมกัน หัวหน้านำ ว่าตามที่ละตอน)

(หยุดตามเครื่องหมาย)

(นำ) โย โส ภาคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ,
สัรวากขาโต เยนะ ภาคะวะตา ธัมโม,
สุปะฏิปันโน ยัสสะ ภาคะวะโต สาวะกะสังโฆ,
ตัมมะยัง ภาคะวันตัง สะธัมมัง สะสังฆัง,
อิมะหิ สักกาเรหิ ยะถาระหัง อาโรปีเตหิ อะภิปู
ชะยามะ, สาธุ โน ภันเต ภาคะวา สุจิระปะ
รินิพพุโตปิ, ปัจฉิมาชะนะตานุกัมปะมานะสา,
อิมะ สักกาเร ทุกคะตะปัณณการะภูเต ปฏิกคัณ
หาตุ, อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ.

(นำ) อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภาคะวา,

(นำ) พุทธัง ภาคะวันตัง อะภิวาเทมิ, (กราบ)

(นำ) ส้วากขาโต ภาคะวะตา ธัมโม,

(นำ) ธัมมัง นะมัสสามิ. (กราบ)

(นำ) สุปะฏิปันโน ภาคะวะโต สาวะกะสังโฆ,

(นำ) สังฆัง นะมามิ. (กราบ)

(นำ) หันทะ มะยัง พุทธัสสะ ภาคะวะโต ปุพพะภาคะ
 นะมะการัง กะโรมะ เส.

(รับ) นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัม
 พุทธัสสะ นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อะระหะโต
 สัมมาสัมพุทฺธัสสะ นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อะระ
 หะโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ

(นำ) หันทะ มะยัง พุทธาภิกุติง กะโรมะ เส.

(รับ) โย โส ตะถาคะโต อะระหัง สัมมาสัมพุทฺโธ,
 วิชาจะระณะสัมปันโน สุคะโต โลกะวิทู. อะนุตตะ
 โร ปุริสะทัมมะสาระถิ สัตถาเทวะมะนุสสานัง
 พุทฺโธ ภาคะวา, โย อิมัง โลกัง สะเทวะกัง
 สะมาระกัง สะพรหมะกัง, สัสสะมะณะพราหมะเณง
 ปะชัง สะเทวะมะนุสสัง สะยัง อภิกุณฺเณ สัจจิกัตตะ

วา ปะเวเทสสิ, โย รัมมัง เทเสสิ อาทิกัลยะยาณัง มัชฌะ
กัลยะยาณัง ปะริโยสานะกัลยะยาณัง, สาทถัง สัพพะยัญชะนัง
เกวะละปะริปุณณัง, ปะริสุทฐัง พรหมะจะริยัง ปะกาเสสิ,
ตะมะหัง ภะคะวันตัง อะภิปูชะยามิ ตะมะหัง ภะคะ
วันตัง สิริระสา นะมามิ. (กราบ)

(นำ) หันทะ มะยัง รัมมาภิกุติง กะโรมะ เส.

(รับ) โย .โส สัะวากขาโต ภะคะวะตา รัมโม, สันติภู
ฐิโก อะกาลิโก เอหิปัสสิโก, โอปะนะยิโก ปัจจัตตัง
เวทิตัพโพ วิญญูหิ, ตะมะหัง รัมมัง อะภิปูชะยามิ ตะมะ
หัง รัมมัง สิริระสา นะมามิ. (กราบ)

(นำ) หันทะ มะยัง สังฆาภิกุติง กะโรมะ เส.

(รับ) โย โส สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,
อุชุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, ญายะปะฏิปัน
โน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, สามีจิปะฏิปันโน ภะคะ
วะโต สาวะกะสังโฆ. ยะทิทัง จัตตาริ ปุริสะยุคานิ
อัญฐะ ปุริสะปุคคะลา, เอสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ
อาหุเนยโย ปาหุเนยโย ทักขิณเณยโย อัญชะลีกะระณีโย.

อะนุตตะรัง ปุณฺณกเขตตัง โลกัสสะ, ตะมะหัง สังฆัง
อะภิปุชชยามิ ตะมะหัง สังฆัง สิริสา นามามิ. (กราบ)

(นั่งพับเพียบ)

(นำ) หันทะ มะยัง ระตะนัตตะยัปปะณามะคาถาโย เจวะ
สังเวคะ ปะริกิตตะนะ ปาฐัญญะ ภาณามะ เส.

(ถ้าจะสวดเฉพาะ พุทฺโธ สุตฺตฺโธ ปะภาวะสีทริยา
ไม่ต่อ อีระ ตะถาคะโต นำเพียงครึ่งเดียวว่า หันทะ มะยัง
ระตะนัตตะยัปปะณามะคาถาโย ภาณามะ เส.)

(รับ) พุทฺโธ สุตฺตฺโธ กะรुณามะหังณะโว,
โยจจันตะสุทฺธัปปะระญาณะโลจะโน,
โลกัสสะ ปาปุปะกิเลสชะมาตะโก,
วันทามิ พุทฺธัง อะหะมาทะเรนะ ตัง
ธัมโม ปะทีโป วียะ ตัสสะ สัตถุโน,
โย มัคคะปากามะตะเกทะภินนะโก
โลกุตตะโร โย จะ ตะทัตตะทีปะโน
วันทามิ ธัมมัง อะหะมาทะเรนะ ตัง,
สังโฆ สุเขตตาภะยะติเขตตะสัณฺณูโต,

โย ทิฏฐะสันโต สุกะตานุโพธะโก,
 โลลัปปะหิโน อะริโย สุขะเมธะโส,
 วันทามิ สังฆัง อะหะมาทะเรนะ ตัง,
 อิจจะวะเมกัณตะภิปุชะเนยยะกัง,
 วัตถุตตะยัง วันทะยะตาภิสังขะตัง,
 ปุณฺณัง มะยา ยัง มะมะ สัพพปัททะวา,
 มา โหนตุเว ตัสสะ ปะภาวะสิทธิยาฯ

อีระ ตะถาคะโต โลเก อุปันโน อะระหัง สัมมาสัม
 พุทฺธ, ธัมโม จะ เทสีโต นียยานิโก อุปะสะมิโก
 ปะรินิพพานิโก สัมโพธะคามิ สุกะตปฺปะเวทิตะ, มะยฺน
 ตัง ธัมมัง สุตะวา เอวังชานามะ, ชาตีปี ทุกขา
 ชะราปี ทุกขา มะระณัมปี ทุกขัง, โสกะปะริเทวะทุก
 ขะโทมะนัสสุปายาสาปี ทุกขา, อปฺปิเยหิ สัมปะโยโค ทุกโข
 ปิเยหิ วิปปะโยโค ทุกโข ยัมปิฉนัง นะ ละภะติ ตัมปิ
 ทุกขัง, สังขิตเตนะ ปญฺจุปาทานักขันธา ทุกขา, เสยยะ
 ถิทั้ง, รูปุปาทานักขันธ, เวทะนุปาทานักขันธ, สันฺณ
 ปาทานักขันธ, สังขารูปาทานักขันธ, วิญญาณูปาทานัก

ชันโร, เยสั้ง ปะริญญาเยะ, ะระมาโน โส ะกะวา,
 เอวั้ง พะหลั้ง สาวะเก วิเนติ. เอวั้ง ภาคา จะ ปะนั้สสะ
 ะกะวะโต สาวะเกสุ ะนะสาสะนี พะหลา ปะวัตตะติ,
 รุปั้ง ะนิจจั้ง, เวทะนา ะนิจจา, สัณญา ะนิจจา, สั้งขารา
 ะนิจจา, วิญญาณัง ะนิจจั้ง รุปั้ง ะนัตตะตา, เวทะนา
 ะนัตตะตา, สัณญา ะนัตตะตา, สั้งขารา ะนัตตะตา, วิญญาณัง
 ะนัตตะตา, สัพเพ สั้งขารา ะนิจจา, สัพเพ ะมมา ะนัต
 ตะติ, **เต มะยัง** โอตินณามะหะ ชาติยา ะระมะระณะ,
 โสเกหิ ปะริเทเวหิ ทุกเขหิ โทมะนั้สเสหิ อุปายาเสหิ,
 ทุกโขติณณา ทุกชะปะเรตา, อั้งปะวะนามิมั้สสะ เกวะ
 ลั้สสะ ทุกชักขันธั้สสะ อันตะกิริยา **บัพฺบยาเขลาติ**
 (จิริปะรินิพพุตัมปี ตัง ะกะวันตัง อุททิสสะ ะระ
 หันตัง สัมมาสัมพุทฺธัง, สัทธา ะการั้สะมา ะนะ
 คาริยัง บัพพะชิตา, ตั้สะมิง ะกะวะติ พรั้หมะจะริยัง
 ะระมะ, ภิกขุณั้ ภิกขุณั้ สักขาสาขั้วะสะมาบับฺบนา,
 ตัง โน พรั้หมะจะริยัง อิมั้สสะ เกวะลั้สสะ ทุกชักขันธั้สสะ
 อันตะ กิริยาเยะ สั้งวัตตะตุติ)

(สามเนรทสวทคำว่า ภิกขุหนึ่ง สิกขาสาชีวะสะมา-
 ปันนา ที่ใช้อักษรคำ คฤหัสถ์สวท ตั้งแต่ อิธะ ตะธา
 คะโต จนถึง ปญญาเยธาติ แล้วสวททั้งนี้ จีระปะรินิพ
 พุตัมปิ ตั้ง ภาคะวันตั้ง สระหนึ่ง คธา, ธัมมัญจะ
 ภิกขุสังฆัญจะ ตัสสะ ภาคะวะโต สาสะหนึ่ง ยะธาสะติ
 ยะธาพะลัง มะนะสิกะโรมะ, อะนุปะฏิปัชชามะ สา สา
 โน ปะฏิปัตติ, อิมัสสะ เกวะลัสสะ ทุกขักขันธัสสะ อัน
 ตะกิริยาเยะ สังวัตตะตุ. ฯ อนึ่ง ถ้าหญิงสวท เตะ มะยัง
 ให้เปลี่ยนเป็น ตา มะยัง

ต่อจากนี้ไปนิยมสวท ธาตุปะฏิกุลละปัจจะเวกขณะ
 วิธី และตั้งขณะกะปัจจะเวกขณะวิธี และบทอื่น ๆ ตาม
 ระเบียบของวัดนั้น ๆ ซึ่งไม่เหมือนกัน

ทำวัตรเย็น

(เมื่อหัวหน้าจตุรปูเทียน พระภิกษุสามเณรทุกรูป
นั่งคุกเข่าประนมมือพร้อมกัน หัวหน้านำ ว่าตามที่ละตอน)

(หยุดตามเครื่องหมาย,)

- (นำ) โยโส ภาคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ,
สั๑วากขาโต เยนะ ภาคะวะตา ธัมโม
สุปะฏิ๑บันโน ยัสสะ ภาคะวะโต สาวะกะสังโฆ,
ตัมมะยัง ภาคะวันตัง สะธัมมัง สะสังขมัง,
อิเมหิ สักกาเรหิ ยะถาระหัง อาโรปีเตหิ อะภิปู
ชะยามะ, สารุ โน ภันเต ภาคะวา สุจิระปะริ-
นิพพุโตปิ, ปัจฉิมาชะนะตานุกัมปะมานะสา,
อิเม สักกาเร ทุกคะตะปั๑ณณการะภูเต ปะฏิค
คั๑นหาตุ, อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ.
- (นำ) อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภาคะวา,
(นำ) พุทธัง ภาคะวันตัง อะภิวาเทมิ. (กราบ)
(นำ) สั๑วากขาโต ภาคะวะตา ธัมโม

(นำ) ธัมมัง นะมัสสามิ. (กราบ)

(นำ) สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,

(นำ) สังฆัง นะมามิ. (กราบ)

(นำ) หันทะทานิ มะยัง ตัง ภะคะวันตัง วาจาเย อะ
ภิกายิตุง ปุพพะภาคะนะมะการัญเจะ พุทธานุส
สะตินะยัญเจะกะโรมะ เส.

(บางแห่งนำว่า) ยะมัมหะ โข มะยัง ภะคะวัน
ตัง สะระณัง คะตา อะระหันตัง สัมมาสัมพุทฺธัง, ยัง
ภะคะวันตัง อุตฺติสสะ ปุพพะชิตา, ยัสสะมิง ภะคะวะติ
พรหมะจะริยัง จะรามะ, ตัมมะยัง ภะคะวันตัง สะธัมมัง,
สะสังฆัง ยะถาระหัง อาโรปีเตหิ สักกาเรหิ อะภิปุชะธิต
วา อะภิวาทะนัง กะรัมฺหา, หันทะทานิ มะยัง ตัง
ภะคะวันตัง วาจาเย อะภิกายิตุง, ปุพพะภาคะนะมะกา
รัญเจะ พุทธานุสสะตินะยัญเจะ กะโรมะ เสฯ

(รับ) นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัม
พุทฺธัสสะ นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา
สัมพุทฺธัสสะ นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัม
มาสัมพุทฺธัสสะ ตัง โข ปะนะ ภะคะวันตัง เอวัง

กัถยาโน กิตติสัทโท อัปภุคคะโต, อิติปี โส ภาคะวา
 อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ, วิชาจะระณะสัมปันโน สุขะ
 โต โลกะวิฑู, อะนุตตะโร ปุริสัทมมะสาระถิ สัตถาเทวะ
 มะนุสสานัง พุทโธ ภาคะวาติ (หยุดระลึกถึงพระพุทธรคุณ)
 (นำ) หันทะ มะยัง พุทธาภิกขิตัง กะโรมะ เส
 (รับ) พุทธะวาระหันตะวะระตาทิกุณาภियุโต

สุทธาภิญาณะกะรุณาหิ สะมาคะตัตโต,
 โโพเธสิ โย สุขะนะตัง กะมะลังวะ สุโร,
 วันทามะหัง ตะมะระณัง สีระสา ชินนัง,
 พุทโธ โย สัพพะปาณีนัง สะระณัง เขมะมุตตะมัง,
 ปะฐะมานุสสะติฏฐานัง วันทามิ ตัง สีเรนะหัง,
 พุทธัสสาหะสะมิ ทาโส วะ พุทโธ เม สามิกิสสะโร,
 พุทโธ ทุกขัสสะ ฆาตา จะ วิธาทา จะ หิตัสสะเม,
 พุทธัสสาหัง นิยยาเทมิ สะรีรัญชีวัฏฏิจัง,
 วันทันโตหัง จะริสสามิ พุทธัสเสวะ สุโพธิตัง,
 นัตถิ เม สะระณัง อัญญัง พุทโธ เม สะระณัง วะรัง,

เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ   วัทเทมยยัง สัตถุ สาสะเน,
 พุทฺธัง เม วันทะมานะเน   ยัง ปุณฺณัง ปะสุตัง อิธะ
 สัพเพปิ อันทะรายา เม   มาเหสุง ตัสสะ เตชะสา
 (หมอบลงว่า)

กาเยนะ วาจาเย วะ เจตะสา วา,
 พุทฺเธ กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง,
 พุทฺโธ ปะฏิกคฺฉหะตุ อัจจะยฺนัตถัง,
 กาลันตะเร สังวะริตฺถัง วะ พุทฺเธ.
 (นั่งคุกเข่าว่า)

(นำ) หันทะ มะยัง ธัมมานุสสะตินะยัง กะโรมะ เส
 (รับ) สะวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม, สันทิฏฐิโก
 อะกาลิโก เอหิปัสสิโก, โอปะนะยิโก ปัจจัตตัง
 เวทิตัพโพ วิญญูหิติ.

(หยุดระลึกถึงพระธรรมคุณ)

(นำ) หันทะ มะยัง ธัมมาภิกคิยัง กะโรมะ เส.
 (รับ) สะวากขาตะตาทิกุณะโยกะวะเสนะ เสยโย,
 โย มัคคะปาเกปะริยัตติวิโมกขะเภโท,

ธัมโม กุโลกะปะตะนา ตะทะธาริธารี,

วันทามะหัง ตะมะหะรัง ะระธัมมะเมตัง,

ธัมโม โย สัพพะปาณีนัง สะระณัง เขมะมุตตะมัง.

ทุติยานุสสะติฏฐานัง วันทามิ ตัง สีเรนะหัง

ธัมมัสสาหะสะมิ ทาโส ะ ธัมโม เม สามิกิสสะโร,

ธัมโม ทุกขัสสะ ฆาตา ะ วิธาทา ะ หิตัสสะ เม,

ธัมมัสสาหัง นิยยาเทมิ สะวีรญชีวัตตัญจิทัง

วันทันทโตะหัง ะริสสามิ ธัมมัสเสวะ สุธัมมะตัง,

นัตถิ เม สะระณัง อัญญัง ธัมโม เม สะระณัง ะรัง

เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ วัทเทมยยัง สัตถุ สาสะเน

ธัมมัง เม วันทะมานะเนะ ยัง ปุญญัง ปะสุตัง อิธะ,

สัพเพปิ อันตะรายา เม มาहेสุง ตัสสะ เตชะสา,

(หมอบลงว่า)

กาเยนะ วาจาเย ะ เจตะสา วา,

ธัมเม กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง,

ธัมโม ปฏิกคัณหะตุ อัจจะยันตัง,

กาลันตะเร สังวะริตุง ะ ธัมเม.

(นั่งคุกเข่าว่า)

(นำ) หันทะ มะยัง สังฆานุสสะตินะยัง กะโรมะ เส.

(รับ) สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, อุกุปะ-
ฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, ญายะปะฏิ-
ปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, สามีจิปะฏิปัน-
โน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, ยะทิทัง จัตตาริ
ปุริสะยุกาणि อัญฐะ ปุริสะปุคคะลา, เอสะ ภะคะ-
วะโต สาวะกะสังโฆ, อาหุเนยโย ปาหุเนยโย
ทักขิเนยโย อัญชะลีกะระณีโย. อะนุตตะรัง ปุณ-
ญักเขตตัง โลกัสสาติ. (หยุดระลึกถึงพระสังฆคุณ)

(นำ) หันทะ มะยัง สังฆาภิกขิตัง กะโรมะ เส.

(รับ) สัทธัมมะโช สุปะฏิปัตติคณาติยุตโต,
โยภูจฺพพิโร อะริยะปุคคะละสังฆะเสฏฺฐโฐ,
สีลาธิธัมมะปะวะราสะยะกายะจิตโต,
วันทามะหัง ตะมะรียานะ ณะณัง สุกุทธัง,
สังโฆ โย สัพพะปาณีนัง สะระณัง เขมะมุตตะมัง,
ตะตียานุสสะติฏฐานัง วันทามิ ตัง สีเรนะหัง,
สังฆัสสาหัสสะมิ ทาโส วะ สังโฆ เม สามิกิสสะโร,

สั้งโหม ทุกข์สัสสะ ฆาตา จะ วิธาทา จะ หิตัสสะ เม,
 สั้งหมัสสาหัง นิยยาเทมิ สะรริญชีวิตัญจิทัง,
 วันทันโตหัง จะริสสามิ สั้งหมัสโสปะฏิบันนะตัง,
 นัตถิ เม สะระณัง สั้งโหม เม สะระณัง วะรัง,
 เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ วัทเทมยยัง สัตถุ สาสะเน,
 สั้งหมัง เม วันทะมาเนนะ ยัง บุปฺพญัง ปะสุตัง อิธะ,
 สัพเพปิ อันทะรายา เม มาहेสุง ตัสสะ เตชะสา,

(หมอบลงว่า)

กาเยนะ วาจาเย วะ เจตะสา วา,
 สั้งเฆ กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง,
 สั้งโหม ปะฏิคคัณ्हะตุ อัจจะยันตัง,
 กาลันตะเร สั้งวะริตฺตุง วะ สั้งเฆ.

บทสวดมนต์บูชาพระประจำวันอาทิตย์

คนเกิดวันอาทิตย์ ควรมีพระพุทธรูปปางถวายเนตรไว้
บูชา เป็นพระประจำวัน โมรปริต สวดวันละ ๖ จบ (หรือ
อย่างน้อย วันละ ๑ จบ)

อุเทตะยัญจักขุมา เอกะราชา หะริสสะวัณโณ
ปะฐะวีปปะภาโส ตัง ตัง นะมัสสามิ หะริสสะวัณโณ
ปะฐะวีปปะภาสัง ตะยัชชะ กุตตะ วิหะเรมุ ทิวะสัง เย
พราหมณะ เวทะคุ สัพพะธัมเม เต เม นะโม เต จะ มัง
ปาละยันตุ นะมัตถุ พุทธานัง นะมัตถุ โพธิยา นะโม
วิมุตตานัง นะโม วิมุตตยา อิมัง โส ปะริตตัง กัตวา
โมโร จะระติ เอสะนาฯ

บทสวดมนต์บูชาพระประจำวันจันทร์

คนเกิดวันจันทร์ ควรมีพระพุทธรูปปางห้ามญาติไว้
บูชา เป็นพระประจำวัน อภัยปริต สวดวันละ ๑๕ จบ
(หรืออย่างน้อยวันละ ๑ จบ)

ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ โย จามะนาโป
 สะกุกฺกัสะ สัทโท ปาปัคคะโห ทุสสุปีนัง อะกัณฺถัง
 พุทธานุภาเวนะ วินาสะเมนตุ ฯ

ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ โย จามะนาโป
 สะกุกฺกัสะ สัทโท ปาปัคคะโห ทุสสุปีนัง อะกัณฺถัง ฐัมมา
 นุภาเวนะ วินาสะเมนตุ ฯ

ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ โย จามะนาโป
 สะกุกฺกัสะ สัทโท ปาปัคคะโห ทุสสุปีนัง อะกัณฺถัง
 สังฆานุภาเวนะ วินาสะเมนตุ ฯ

บทสวดมนต์บูชาพระประจำวันอังคาร

คนเกิดวันอังคาร ควรมีพระพุทธรูปปางพุทธไสยาสน์
 ไว้บูชา เป็นพระประจำวัน รัชต์ปริต สวดวันละ ๗ จบ
 (หรืออย่างน้อยวันละ ๑ จบ)

ยัสสานุสสะระณေနปิ อันทะลิกเขปิ ปาณิโน ปฏิฐฐะ
 มะธักจันติ ภูมียัง วียะ สัพพะทา สัพพูปัททะวะชาลัมหา
 ยักขะโจราทิสัมภะวา คะณะนา นะ จะ มุตตานัง ปะริตตัน
 ตัมภะณามะเห ฯ

บทสวดมนต์บูชาพระประจำวันพุธ

คนเกิดวันพุธ ควรมีพระพุทธรูปปางอุ้มบาตรไว้บูชา
เป็นพระประจำวัน ขึ้นธปริต สวดวันละ ๑๗ จบ (หรือ
อย่างน้อยวันละ ๑ จบ)

สัพพาสิวิสะชาตินัง ทิพพะมันตาอะกัง วียะ ยันนา-
เสติ วิสัง โฆรัง เสสฺญจาปี ปะริสสะยัง อาณักเขตตัมปี
สัพพัตตะ สัพพะทา สัพพะปาณินัง สัพพะโสปี นิวาเรติ
ปะริตตันตัมภะณามะเห ฯ

บทสวดมนต์บูชาพระประจำวันพฤหัสบดี

คนเกิดวันพฤหัสบดี ควรมีพระพุทธรูปปางสมาธิไว้
บูชา เป็นพระประจำวัน โมรปริต สวดวันละ ๑๙ จบ
(หรืออย่างน้อยวันละ ๑ จบ)

ปุเรนตัมโพธิสัมภาเร นิพพัตฺตัง โมระโยนิยัง เยนะ
สังวิหิตารักขัง มะหาสัตฺตัง วะเนจะรา จิรฺสสัง วายะมันตา
ปี เนวะ สักขิงสุ คณฺหิตุง พรหมะมันตันทิ อักขาตัง ปะริต
ตันตัมภะณามะเห ฯ

บทสวดมนต์บูชาพระประจำวันศุกร์

คนเกิดวันศุกร์ ควรีพระพุทธรูปปางทรงรำพึงไว้บูชา
เป็นพระประจำวัน อาภานาฏียะปรีติ สวดวันละ ๒๑ จบ
(หรืออย่างน้อยวันละ ๑ จบ)

อัปปะสันเนหิ นาถัสสะ สาสะเน สาธุ สัมมะเต
อะมะนุสเสหิ จันเทหิ สะทา กิพพิสะการิภิ ปะริสสานัญ
จะตัสสันนะ มหิงสาเย จะ กุตติยา ยันเทเสสิ มหาวิโร
ปะริตตันตัมภะณามะเห ฯ

บทสวดมนต์บูชาพระประจำวันเสาร์

คนเกิดวันเสาร์ ควรีพระพุทธรูปปางนาคปรกไว้บูชา
เป็นพระประจำวัน อังकुลิมาลปรีติ สวดวันละ ๑๐ จบ
(หรืออย่างน้อยวันละ ๑ จบ)

ยะโตหัง ภะคินิ อะริยาเย ชาติยา ชาโต นาภิชานามิ
สัจจิจจะ ปาณัง ชีวิตา โวโรเปตา เตะนะ สัจเจนะ โสตถิ
เต โหตุ โสตถิ คัพภัสสะ ฯ

บทสวดมนต์บูชาพระประจำวันพุธ (เกิดกลางคืน)

คนเกิดวันพุธกลางคืน ควรมีพระพุทธรูปปางป่าเล-
ไลย์ไว้บูชา เป็นพระประจำวัน สุริยปริต สวดวันละ ๑๒ จบ
(หรืออย่างน้อยวันละ ๑ จบ)

กินนุ สันตะระมาโน วะ วาหุ สุริยัง ปะมูญจะสี
สังวิคคะรูปุ อาคัมมะ กินนุ ภิโต วะ ติฏฐะสีติ สัตตะธา
เม ณะเล มุทธา ชีวันโต นะ สุขัง ละเภ พุทธะคาถา—
ภิกิโตมहि โน เจ มุญเจยยะ สุริยันติ ฯ

บทสวดมนต์บูชาพระเกตุ

พระเกตุ พระพุทธรูปปางสะดุ้งมาร เป็นพระประจำ
พระเกตุ พระเกตุชยปริต ไม่ประจำวันเกิดของใคร เป็น
พระรักษาอายุของคนทุกคนให้ยั่งยืน เป็นพระคุ้มครอง
ป้องกันภัยทั้งปวง สวดวันละ ๙ จบ (หรืออย่างน้อยวันละ
๑ จบ)

ชะยัันโต โปธิยามูเล สักกะยานัง นันทิวัทธมะโน
 เอวัง ตะวัง วิชะโย โหหิ ชะยัสสุ ชะยะมังคะเล อะปะรา-
 ชิตะปัลลังเก สีเส ปะฐะวีโปกชะเร อะภิสะเก สัพพะ-
 พุทธาณัง อัคคัปปัตโต ปะโมหะติ สุนักขัตตัง สุมังคะลัง
 สุปะภาตัง สุกุญฺฐิตัง สุขะโณ สุมหุตโต จะ สุกุญฺฐัง
 พรหมะจาริสฺส ปะทักขิณัง กายะกัมมัง วาจาकัมมัง ปะทัก-
 ขิณัง ปะทักขิณัง มะโนกัมมัง ปะณิธี เต ปะทักขิณา
 ปะทักขิณานิ กัตตะวานะ ละภันตัตถะ ปะทักขิणे ฯ

๖ คุณลักษณะคน

ดวงตา

๑. ผู้ใดมีดวงตาดำใหญ่แทบบังเนื้อขาว หรือส่วน
ขาวนั้นขยายใหญ่จนเห็นตาดำนิดเดียว โบราณว่าไว้ว่า
บุคคลนั้นไม่ว่าชายหญิงเป็นคนไม่ดีไม่ควรคบ

๒. ผู้ใดมีพันทาขาวมากกว่าตาดำ มีสีเหลืองแกม
ขาว และมีเส้นสีแดงแดงเข้าสู่ตาดำ มองดูเหมือนคนตา
เจ็บ คนลักษณะนั้นแม้จะมีโอกาสกำเนิดมาท่ามกลางเงิน
และทอง ก็จักวิบัติภัยด้วยกาลกิณีแห่งตน และ บุตร
ภรรยา ก็อาจต้องตายจากเมื่อยังไม่ถึงเวลาอันสมควร

๓. ผู้ใดดวงตาพองโต ตาดำไม่ดำสนิทออกสีเหลือง
กลายเป็นสีน้ำตาล คนนั้นมักจะเป็นผู้มีใจชั่ว เล่ห์
เหลี่ยมมาก ไม่เคยจะซื่อตรงกับใคร โบราณห้ามไม่ให้คบ

๔. ผู้ใดตาเหมือนนอสรพิษ รูปแฉะเฉียง ขอบตา
แหลม ดวงตาดำออกแกมแดง มักมีจิตใจอำมหิตโหดร้าย
ประพฤติกายเยี่ยงโจรแม้รู้จักคบค้าแล้ว พึงหลีกเลี่ยงงด
เว้นเสีย

๕. ดวงตาเฉยไม่บอกความรู้สึก บางครั้งมองจ้องอะไรต่อมิอะไรอย่างเหม่อลอย แสดงว่าเป็นคนชอบคิดชอบฝัน เหมาะที่จะเป็นศิลปินหรือนักประพันธ์ มีนิสัยอ่อนโยน ใจก็อ่อน ขี้สงสาร เชื้อคนง่าย มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นเสมอ ซึ่งมักเป็นผลร้ายแก่ตนเองภายหลัง

๖. ผู้ใดดวงตาหริ่ปรือ มักมองอะไรอย่างซ้ำเลื่อง ๆ หรือมองดูหางตาแสดงว่าเป็นคนขี้ระแวง นิสัยไม่ค่อยดี ออกจะมีลบลมคมนัย และชอบริษยาเพื่อน ถ้าเป็นผู้หญิงก็มเล่ห์เหลี่ยมมาก ทั้งคอยไหวระแวงว่าใครต่อใครจะคิดว่าตนเป็นคนไม่ดี เป็นคนไม่มีความจริงใจกับใคร

ถ้าเป็นผู้ชายก็ต้องเป็นคนเจ้าถ้อยร่อยความ มักกลอุบายให้ร้ายกับผู้อื่นอยู่เสมอ นิสัยไม่ซื่อตรง และเอาเปรียบเพื่อนไม่รักใคร่จริง

๗. ตาส่อนหรือตาเข ไม่ควรคบ โบราณว่าไม่ดี ชอบเอาเปรียบเพื่อน รุ่มมาก กลอุบายร้ายแปด ไม่มี ความซื่อสัตย์ มักจะเนรคุณคนและคบใครไม่ยัด เป็นคนกาลกิณีมิเลือกชายหญิง

๘. ตาโคก เป็นคนอาภัพ แต่มักมีวาสนา พุดจา
อ่อนหวานไม่ค่อยชอบกิดอะไร ปล่อยตัวตามสบาย ไม่มี
จุดหมายอะไรสำหรับอนาคตอยู่ไม่เป็นที่ มักเป็นคนที่ยอม
อ่อนให้เพศตรงข้ามเสมอ คนลักษณะนี้จึงมักได้รับการชัก
นำ และส่งเสริมให้ได้รับความสำเร็จ เพราะนิสัยเป็นคน
ที่ลงให้คน

๙. ตาหวาน เวลามองใครก็มักจ้อง จ้องแล้วยิ้ม
ส่อนิสัยว่าเป็นคนเจ้าชู้ ชอบเล่นรัก อารมณ์มักรื่นเริง
แต่ไม่จริงจังกับใคร เอาแต่ใจตน

ถ้าเป็นหญิงมีเรือนแล้ว จะทำให้สามีต้องรอนใจ
เพราะตัวชอบคบเพื่อนชาย และมักใจง่ายไม่มีขอบเขต

หากเป็นชายก็ชอบจะผิดลูกท่านภรรยาเขา ใจคอ
รวนเร หากความมั่นคงมิได้

๑๐. ดวงตาดำสนิท มีน้ำหล่อเลี้ยงเป็นประกายวาว
เวลามองสิ่งใดสงบนิ่ง จับอยู่เป็นชั่วครู่จึงถอนสายตากลับ
ลักษณะนี้ เป็นคนมีปัญญาฉลาดเฉลียว ใจเย็นสุขุมรอบ
คอบ มีความซื่อสัตย์

ถ้าเป็นหญิง แสดงถึงความประณีต ถัดวัน ช่าง
ไตร่ตรอง หากมีความรัก ก็รักสุดหัวใจ และไม่ยอมถอน
ใจง่าย ๆ

๑๑. ดวงตาคู ดวงตาสีน้ำตาล มีแววกระต้าง
แสดงว่าเป็นคนทรหด ทำอะไรทำจริง นิสัยขริ่มเฉย เชื่อ
ตนเอง คบคนยาก ใจแข็ง ผูกพยาบาท รักใคร่รักจริง
แต่เวลาโกรธขึ้นมารุนแรงมาก เพราะมีนิสัยเก็บกดเงียบขริ่ม

๑๒. ดวงตากว้าง หนึ่งตาพองเป็นเหลี่ยมยาวสุด
หางตา คนผู้นั้นจะมีผู้นับหน้าถือตา

๑๓. ดวงตาพอง ฤๅงตายาวเป็นกระพุง แสดงว่า
คนนั้นจะเป็นผู้มีทรัพย์สินมาก

เสียงทพค

๑. ผู้หญิงที่มีเสียงกังวาน แจ่มใส กล่าวคำพูดชัด
ถ้อยชัดคำสตรีนั้นมีจิตใจอันเปี่ยมไปด้วยเมตตา และไมตรี
ซื่อสัตย์กับคนทั่วไปส่วนใหญ่มีบุญคุ้มกายมาแต่กำเนิด ใจ
อ่อน สติปัญญาปานกลาง

๒. เสียงมีกังวานทุ้ม และปลายเสียงเน้นหนัก สตรี
นั้นมีอำนาจประหลาดซ่อนเร้นอยู่ในตัว คบกับใครนาน ๆ

มักจะเหนือกว่าคนอื่นโดยไม่รู้ตัว เป็นผู้มีกำลังใจเข้มแข็ง
เฉลียวฉลาด ชอบวางตนเหนือผู้อื่น และสตรีเช่นนี้มี
ความรักยาก

๓. สตรีพูดสองเสียง บางคราวหล่อนจะเปล่งเสียง
แหลม พุดรวลนรวดเร็วฉะฉาน หูตาพราพราวมือไม้
ขวักไขว่อยู่ตลอด และในเวลาต่อมาหล่อนจะกลับลดเสียงลง
เป็นเสียงต่ำแหบห้าว พุดเน้น ๆ กระแทก ๆ เสียง ตา
ประหลับประหลือกประกอบคำพุด หากท่านได้ยินสตรี
สองเสียงดังที่กล่าวนี้ ฟังทราบเถิดว่า หญิงนั้น กาลกิณี
เหลือเกิน

หญิงประเภทนี้ มักเกิดในสกุลต่ำไร้ค่า มีนิสัย
สันดานโกหก มักง่าย ชอบใส่ร้ายนินทาคนไม่เลือกหน้า
ไม่รู้จักบุญคุณใคร หน้าไหว้หลังหลอก คบคนไม่厭 เหา
เปรียบเพื่อน และชอบยกตนข่มท่านทั้ง ๆ ที่รู้ว่าตนก็ไม่มี
อะไรดีกว่าเขา มักจะโอ้อวดว่าตัวดี คุยโวไม่เกรงใครหนึ่ง
ฟังได้ก็ดี หากใครไม่พอใจจะฟัง หล่อนจะพาลหาเรื่อง
ทะเลาะวิวาทใส่ร้ายส่งไปเลย

หญิงเจรจาสองเสียงเช่นนั้น   แม่ชายโตโตไวเป็น
ภรรยา ความวิตจะเกิดนานับประการ แม่ฐานะมันกง
ล้นเหลือ ไม่ช้าก็จะละลายหายสูญไปโดยไม่รู้ตัว เพราะ
ความกาลกิณีของสตรีนั้น

๔. สตรีพูดเสียงแหบเคือ เจรจาพาที่อ้อมแอ้ม
อูบอับ ฟังชัดบ้างไม่ชัดบ้าง ส่อนิสัยเจ้าหล่อนว่าเป็นคน
อัปลักษณ์อาภัพมาตั้งแต่เกิด จะคิดการท่ามาหากินก็ไม่พบ
กับความสำเร็จ วนเวียนววนอย่างนั้นอย่างนี้ไม่มีที่สิ้นสุด
มีใจหวนไหวหวาตระแวงไปสาระพัด ว่าใครต่อใครเขาคง
รังเกียจเตี้ยตั่นท์ ทัง ๆ ที่ไม่มีเหตุผลควรจะคิด

สตรีชนิดนี้มักจะไร้สกุล และขาดเพื่อนฝูง หากมี
สามีก็มักจะทำให้สามีต้องพลอยเดือดร้อนไปด้วย เพราะจะ
คอยกระเซ้าแหย่ยุให้สามี คอยเคลงใจกับญาติพี่น้อง
เพื่อนฝูงไปด้วย เนื่องจากต้องการให้เขาสนใจหล่อนคน
เดียว

๕. สตรีที่มีเสียงแหลมสูง พูดเร็วจนล้นรัว สตรี
ชนิดนี้จะหาหลักการใด ๆ ในตัวมิได้เลย ไม่มีความจริง

ใจ หรือจริงจั่งอะไรกับใคร ทำการงานก็ไม่จริงจังยืน
ชอบใช้ชีวิตเลื่อนลอย ฉาบฉวย ความรักของเธอจะถือ
เสมือนความรู้ที่ควรจะต้องเล่นสนุก ๆ เท่านั้น

สตรีชนชั้นแม่ชายใดได้ไปเป็นคู่ชีวิต การครองเรือน
ของเขาจะต้องได้รับความยุ่งยากใจ เพราะความเหลวไหล
ของเธอ

๑. บุรุษที่มีเสียงกังวาน ชัดเจน พูดชัดถ้อยชัด
คำ ไม่ช้าไม่เร็ว มักจะเป็นคนเฉลียวฉลาด สุขุมรอบคอบ
มีสติปัญญา ชอบศึกษาหาความรู้

๒. บุรุษมีเสียงหนัก ๆ หางเสียงไม่ค่อยมี โดย
มากมักมีอาชีพอยู่ในเครื่องแบบ เสียงแบบนี้ มักเป็นคน
ค่อนข้างซื่อตรงไปตรงมา แต่ทำอะไรลงไปมักไม่ค่อยยัง
คิด และคิดถึงใครทั้งนั้นเป็นคนถือความคิดเห็นของตนเป็น
ใหญ่ ตัดจะอื่น ๆ ไม่ค่อยลงหัวให้ใคร นอกจากผู้ที่
แสดงให้เขารู้ว่าเหนือกว่าเขาทุกวิถีทาง

คนชนชั้นนี้ไม่เป็นภัยแก่ใครเพราะเล่ห์เหลี่ยม เนื่อง
จากเป็นคนซื่อ ชายที่มีเสียงเช่นนี้มักจะเป็นคนมีใจเดียว
รักใคร่รักจริงแม้แต่เพื่อนฝูง ชายประเภทนี้หญิงใดได้

เป็นสามีกเบาใจได้เรื่องเจ้าชู้ แต่ก็อาจหนักใจ เพราะเขา
ไม่รู้จักเอาใจ พะเน้าพะนอมีเพียงความรัก และความซื่อ
ตรงให้อย่างเดียวเท่านั้น

๓. ผู้ชายบางคนมีรูปร่างใหญ่โตกำยำร่าสน แต่
เสียงที่พูดออกมากลับอ่อนนุ่มไพเราะผิดกับลักษณะร่างกาย
ผู้ชายประเภทนี้จัดว่าดีพอสมควร เพราะมีจิตใจเอื้อเฟื้อ
มีเมตตากรุณา เป็นมิตรได้กับทุกคน

๔. ผู้ชายที่มีเสียงห้าวห้วน กระโชกกระชาก แม้
จะไม่ตั้งใจก็ตามมักตะโกนพูดแม้จะเป็นการทักทาย มัก
เป็นคนอาภัพ เชื้อใจไร้สกุล ชะตามิต้องกับใคร หากิน
ไม่พอเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง อยู่ไม่เป็นที่ต้องลำบากตลอดชีวิต

๕. เสียงแหลมเบา ผู้ชายที่มีเสียงเล็กเบา ย่อม
แสดงความผิดปกติขัดแย้งกับเพศของตนอยู่แล้ว มีนิสัย
เฉื่อยชา มักมีปมด้อยในใจสงบนขรึม ไม่ค่อยเข้าสังคม ไม่
กล้าแสดงต่อหน้าชุมชน ชีวิตดำเนินไปเรียบ ๆ ไม่
ค่อยก้าวหน้า

๖. เสียงคล้ายผู้หญิง ผู้ชายแท้ ๆ แต่เสียงกลับ
เหมือนผู้หญิงแต่เรากพึงรู้ว่า เป็นเสียงผู้ชายแน่แหละ เสียง

ชนิตน์เจ้าของเสียงมันส์ยฉลาดเกมโกง มีเล่ห์เหลี่ยมลุ่มไม่
 พรารตัว แต่แอบแฝงอยู่ในหน้าตาที่มึนแยมแสดงความใจ
 ดี เขามักจะพูดคำไพเราะกิริยาอ่อนโยน แต่เบื้องหลัง
 สำหรับคนชนิตน์คือ มิได้มีความซื่อตรงจริงจั่งกับใครเลย
 แม้แต่ลูกเมีย พี่น้อง เพื่อนฝูง เขามักจะพูดและทำสิ่ง
 ต่าง ๆ ลงไปเพื่อผลประโยชน์ของตัวเองเท่านั้น และผล
 จะยังความเสียหายแก่ใครบ้าง เขามีสนใจ เป็นคนไม่ดีไม่
 ควรคบ

๗. พุดก่ง พุดเรว คล่องฉนวนลนพนักัน คนชนิต
 นั้นมักจะเป็นบุรุษเจ้าสำราญชีวิตล่องลอยเหมือนปุยเมฆ หา
 แก่นสารอะไรมิได้ ชอบแต่งตัว โก้เก๋แล้วไปนั่งตามร้าน
 กาแฟหาเพื่อนคุย คำพูดที่ออกมาจากคนประเภทนี้หาความ
 จริงยาก คนจำพวกนั้นล้วนมีเล่ห์เหลี่ยมตลบตะแลง ปลิ้น
 ปล่อนโดยไม่เลือกหน้าใครทั้งสน และถ้าหากจับได้ไล่ทัน
 เขาก็จะหลบเลี่ยงเอาอย่างหน้าด้าน ๆ พาลพาโลไม่รับรู้
 อะไรทั้งสน อย่างหน้าตาเฉย

๘. เสียงอ้าวเหมอนลนกับปาก หรือพูดเสียงมัก
 ขาด ๆ ตะกุกตะกัก แสดงว่าเป็นคนใจเร็ว สมองสังการ

รวดเร็วแต่พูดออกมาไม่ได้ทันใจ ถ้าเป็นนางงามก็วาง
อำนาจกับลูกน้อง และตรงข้าม ถ้าอยู่ในฐานะด้อยกว่าก็
จะกลายเป็นคนประจบนบนอบผู้ใหญ่นอกนอกหน้า ค่อน
ข้างฉลาดไม่ค่อยเอาเปรียบใคร แต่ไม่ยากให้ใครตีกว่า
ตน ทำราชการก้าวหน้าเพราะรู้จักปรับตนเองให้เข้ากับสิ่ง
แวดล้อม

๙. เสียงอ่อย ๆ ไม่ค่อยและไม่ดังนัก เวลาพูด
มักขาดเป็นห่วง ๆ และพูดซ้ำ ๆ ประโยค แสดงว่าเป็น
คนเฉื่อยชา ใจเย็น คิดมาก ซักแล้ว ไม่ค่อยแน่ใจตน
เอง ไม่กล้ารับผิดชอบในงานใหญ่ นิสัยสำรวยชอบแต่ง
ตัวโก้ เอาเปรียบเพื่อน ไม่เป็นเพื่อนแท้ของใคร รักษา
สมบัติไม่ได้

๑๐. เสียงห้าวคำ พูดซ้ำ ๆ เน้นให้ชัดทุกคำพูด
แสดงว่าเป็นคนชอบโอ้อวดตัว หยิ่ง และมักยกตนข่มท่าน
เสียงชนิดนี้ ถ้าไม่ได้รับการศึกษาก็เข้าลักษณะโง่แกมหยิ่ง
แต่ถ้าหากเป็นผู้ได้รับการศึกษาแล้วเรียนตามสมควรก็เหมาะ
ที่จะเป็นครู นำเสียงเช่นนี้มักจะประกอบกับกริยาบ่นปึง
เข่งข่มบางขณะ และวางท่าสำรวม แต่มีกริยาจองทอง

อยู่ในตน เจ้าของเสียงชนิดนี้ อุปนิสัยแท้ ๆ ก่อนข้าง
เกียจคร้าน โอ้อวด หากินพอเลี้ยงตัว

ตำแหน่งไฟ

๑. บุรุษสตรีใดมีไฟที่ริมฝีปากบนหรือล่าง จะเป็น
คนช่างพูดเจรจาเป็นที่พอใจ แต่ตนก็มักจะมีโวนหารเกรง
กลาบาดหูคน

จะนั้นไฟที่ริมฝีปากจึงมีทั้งคุณและโทษก้ำกึ่งกัน

๒. บุรุษสตรีใดมีไฟในที่ลับ หรือใต้รักแร้ และ
ลูกกางจะได้รับความสุขยิ่งจากสามี หรือ ภรรยา

๓. ตำแหน่งไฟอาภัพ คือ หว่างคิ้ว หว่างอก
กลางหลัง ต้นคอและหัวเข่า จะไม่ค่อยมีความสุขนัก

๔. มีไฟที่เต้านม หรือ ที่ลับ จะมีเสน่ห์ให้ผูกใจเพศ
ตรงกันข้ามเจริญมั่งคั่งด้วยเงินทอง

๕. มีไฟที่หัวคิ้ว หรือในคิ้ว เป็นคนเจ้าชู้แต่ไม่รัก
ใครจริง

๖. มีไฟที่ร่องนาตา เป็นคนเจ้าทุกข์ อาภัพชั่ว
ชีวิต แม้จะมีความเป็นอยู่อย่างดี ก็จะต้องมีอันให้ได้รับ
ความทุกข์ใจอยู่เนือง ๆ

๗. มีไฟใต้ลูกตา จะเลี้ยงลูกยาก

๘. มีไฟกลางมือ ข้างมือ และที่นิ้วชี้ จะมีความสุข
มีทรัพย์สินเงินทองใช้

ลักษณะหัวเราะ

๑. ผู้ใด หัวเราะด้วยเสียงแจ่มใส สำนวนกิริยา
มารยาทอันดีงามผู้นั้น เป็นคนน่าคบ มีอนาคตแจ่มใส มี
ทรัพย์

๒. หัวเราะเสียงดัง นัยน์ตาลอด้วยน้ำตา กลิ้ง
เกลือกไปมา ผู้นั้นเป็นคนที่มาได้ด้วยค้นหา รักง่าย เปลี่ยน
ง่าย ไม่จริงจังกับใคร ทำงานจับจด

๓. หัวเราะเสียงไม่แจ่มใส ดังอยู่ในลำคอ บุคคล
นั้นจะเต็มไปด้วยลับลมคมใน คบง่าย มักจะเอาเปรียบ
เพื่อนฝูง แสดงตนว่าเป็นนักเลง มีจิตใจโหดเหี้ยม ชอบ
การทะเลาะวิวาท

๔. ผู้ใดหัวเราะเสียงแหบแห้ง มักเป็นคนอาภัพ
ทำงานใดไม่รุ่งเรือง รักง่าย เบื่อง่าย ไม่น่าคบ

๕. ชายหญิงใด หัวเราะพลาบชะม้อยตาไปพลาบ หรือจับโน่นจับนี่ทำหน้าเป็นคนมีประสาทอ่อน ช้อาย ไม่ค่อยชอบเข้าสังคม ชอบเก็บตัวเงียบ ๆ มักหมกมุ่นอยู่ใน กามตัณหา

๖. หัวเราะอ้าปากเสียงดังลั่น ไม่ค่อยสำรวมกิริยา ผู้นั้นมักมีจิตใจเป็นนักเลง ใจกว้าง โมโหง่ายหายเร็ว เก็บเงินไม่ค่อยอยู่

๗. หัวเราะเสียงแผ่วเบา มีแต่ยิ้มอยู่เสมอ อ้าปาก แต่พองามเสียงใส ผู้นั้นเป็นคนมีอารมณ์ดี เห็นอกเห็นใจ คน เป็นที่นับถือของคนทั่วไป

พิมพ์ที่ .. .. วัช ธิน ทร ก า ธ พิมพ์
364 ถนนพระสุเมรุ กรุงเทพฯ โทร. 812197. 812205
นายทวีชัย วัชรินทรานนท์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. 2519